

NORGES BANK

1976 / 1

ARKIVEKSEMPLAR

Penger og Kreditt

NORGES BANKS
BIBLIOTEK

Norges Banks bibliotek

010060VPA

Penger og Kreditt
Nr. 1/mars 1976/årg. 4

Norges Bank

NORGES BANKS
BIBLIOTEK

INNHOLD

- 3 I dette nummer
- 5 Konjunkturoversikt – Konjunkturindikatorer
- 13 Kredittoversikt
- 17 Valutaoversikt
- 22 Valutasystemet etter Jamaica
v/Hermod Skånland
- 27 Norske investeringer i utlandet
v/Alicé Rostoft
- 34 Forslag til lov om finansieringsvirksomhet
v/Martinus Halsen
- 41 Gjeldende kredittbestemmelser
- 45 Tabeller

*Som vedlegg følger Knut Getz Wolds foredrag om
Den økonomiske situasjon,
holdt på Norges Banks representantskapsmøte
23. februar 1976.*

Penger og Kreditt utgis hvert kvartal
av Norges Bank, Oslo

Redaktør: Hermod Skånland
Redaksjonssekretær: Liv Kielland, Pengepolitisk avdeling
Redaksjonsutvalg: Einar Forsbak, Pengepolitisk avdeling,
Martinus Halsen, Bank- og utlånsavdelingen,
Bjarne Hansen, Valutaavdelingen,
Erik Chr. Kolderup, Administrasjonsavdelingen og
Oddvar Trones, Ekspedisjons- og regnskapsavdelingen

Redaksjonens adresse:
Norges Bank, Pengepolitisk avdeling,
Boks 336 Sentrum, Oslo 1
Telex: 19888 nbank n

De synspunkter som fremkommer i denne
publikasjon, representerer artikkelforfatterens
egen oppfatning og kan ikke tas som uttrykk
for direksjonens standpunkt til de
forskjellige spørsmål

Ettertrykk med kildeangivelse er tillatt

Sats og trykk: Norges Banks Seddeltrykkeri
Design: Anisdahl/Christensen

I dette nummer

Vi har foretatt visse justeringer i *det faste stoffet*. Det må nødvendigvis skje fra tid til annen, og når det skal gjøres, finner vi det hensiktsmessig å velge et årsskifte-nummer. Denne gang bringer Penger og Kreditt således en ny, fast spalte, Konjunkturoversikt – Konjunkturindikatorer. Kurvene har vært med tidligere, men de er nå flyttet fram i heftet sammen med kommentarer til konjunktursituasjonen. Det er foretatt visse korreksjoner i beregningen av enkelte kurver, og i tillegg vises for første gang én med verdien av utførte investeringer. Vi håper at omredigeringen av konjunkturoversikten vil lette forståelsen og bruken av indikatorene.

Revisjonen omfatter også tabellvedlegget. Visse endringer var nødvendige fordi bankstatistikken ble omlagt i 1975. Videre er spesifikasjonen i tabellene med utenriksregnskapet noe endret fra tidligere numre av Penger og Kreditt. Det henger sammen med en utbygging av Norges Banks valuta-statistikk som gjør det mulig å gi en bedre sektorspesifikasjon enn vi kunne før. De fleste av justeringene i tabellvedlegget gjelder imidlertid periodiseringen samt større bruk av beholdningstall fremfor endringstall.

Og så noen kommentarer til artiklene.

Hermod Skånland har vært aktivt med i det arbeid som har pågått i de senere år med en reform av den internasjonale valutaordning.

Som kjent, opphørte Bretton-Woods-systemet å fungere høsten 1971, og i de årene reformarbeidet har pågått, har det økonomiske liv måttet "tilpasse seg de rådende forhold".

Interimskomiteén under Det internasjonale valutafond, IMF, brakte reformarbeidet til en foreløpig avslutning på et møte på Jamaica i januar i år. Det systemet som dermed kom i stand, betyr på vesentlige punkter en kodifisering av det som allerede er etablert i praksis. I siste fase var reformarbeidet konsentrert om kurs-systemet, om gulletts rolle og om kvoter og trekkrettigheter. Vi bringer i dette nummer en artikkel av *Hermod Skånland*, en artikkel han har kalt Valutasystemet etter Jamaica.

Internasjonale direkte investeringer er økt sterkt de senere år. De norske har vært små, men de har vist stigning. De siste to til tre årene har det blant annet vært store investeringer i oljevirkosomhet i utlandet. Men fortsatt er utenlandske investeringer i Norge av betydelig større omfang. Vi bringer denne gang en artikkel om Norske investeringer i utlandet, skrevet av *Alice Rostoft*.

I statsråd ble det den 30. januar i år lagt fram et forslag til lov om finansierings-

virksomhet. Saken er nå til behandling i Stortinget. I prinsippet omfatter lovutkastet all finansieringsvirksomhet, men de sentrale bestemmelser tar sikte på den virksomhet som drives av *andre* enn private og

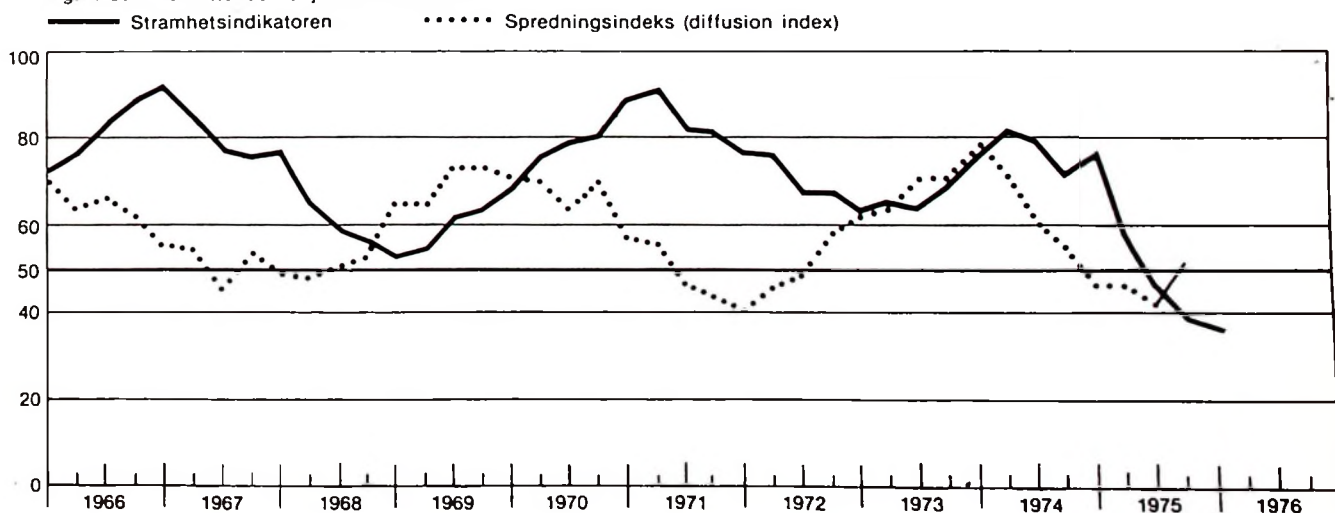
offentlige banker, samvirkeklag, forsikrings-selskaper og pensjonsinnretninger. *Martinus Halsen* har tatt for seg hovedpunktene i lovforslaget og behandler dem i en artikkel i dette nummer.

Helhetsbildet. Stadig flere av de konjunkturindikatorer Norges Bank benytter i sine oversikter, tyder på at et omslag i økonomien er kommet eller nær forestående. Etter foreløpige tall var Norges Banks spredningsindeks 51 i tredje kvartal i fjor (glidende gjennomsnitt). Dette innebærer at det antall av indikatorer som viste vekst i forhold til foregående kvartal, var omtrent det samme som det antall som viste nedgang. Det var i første rekke ledende indikatorer som viste stigning, men også flere av produksjonsseriene trakk i samme retning. Stramhetsindikatoren for fjerde kvartal viste fortsatt nedgang, men denne var klart dempet i forhold til tidligere. For stram-

hetsindikatoren skjedde trolig et omslag rundt årsskiftet.

Ved tidligere konjunkturomslag har dette kommet til uttrykk i spredningsindeksen fra tre til åtte måneder før det tilsvarende i industriproduksjonen. Selv om den nåværende konjunkturedgangen har sine klare særtrekk, synes det nå å være grunnlag for å kunne tidfeste et vendepunkt i produksjonsutviklingen til første kvartal. Byråets konjunkturbarometer for fjerde kvartal viste riktignok at bedriftene vurderte utsiktene for første kvartal relativt pessimistisk. På den annen side ble den faktiske utvikling i fjerde kvartal gjennomgående gunstigere enn den forventede.

Fig. 1. Sammenfattende konjunkturindikatorer

Lager. 1975 var preget av en betydelig lageroppbygging i den norske industrien. For de fleste andre OECD-land var utviklingen den motsatte. Mens lagernedbyggingen i disse landene bidrog til nedgangen i BNP, må industriens lageroppbygging av egne produkter ha bidratt ganske mye til vår vekst i BNP i 1975. Lagerstatistikken for fjerde kvartal foreligger ikke ennå. Perioden fram til og med tredje kvartal var preget av fortsatt sterk lageroppbygging, men med en stadig svakere veksttakt utover i året. Særlig for lagrene av eksportprodukter var det i seks-måneders perioden fram til og med september en bevegelse mot klart lavere veksttakt. Ved utgangen av tredje kvartal var lagervolumet om lag en tredjedel høyere enn da det var på sitt laveste under høykonjunkturen i første kvartal 1974. Eksportvarelagrene har i samme periode økt til om lag det dobbelte.

Ordre. Ifølge Statistisk Sentralbyrås konjunkturbarometer for fjerde kvartal er mangel på ordre/salg den dominerende produktjonsbegrensende faktor. Vel 40% av bedriftene oppga dette som den begrensende faktor i produktjonsutviklingen. Andelen har ikke endret seg nevneverdig de siste kvartalene. Total ordretilgang til industrien regnet i verdi, pekte oppover fra og med tredje kvartal. Oppgangen var fra først av betinget av midlertidig økt ordretilgang til transportmiddelindustrien. Men i fjerde kvartal viste ordretilgangen (sesongkorrigert) klar vekst for de fleste sektorer. Omslaget var sterkest for ordre fra det utenlandske marked, mens de fra hjemmemarkedet viste et mer variert bilde. Konsumvareindustrien fikk økt tilgang av ordre, samtidig som innenlandske ordre til inves-

Fig. 2. Lager, industri og engroshandel, volum

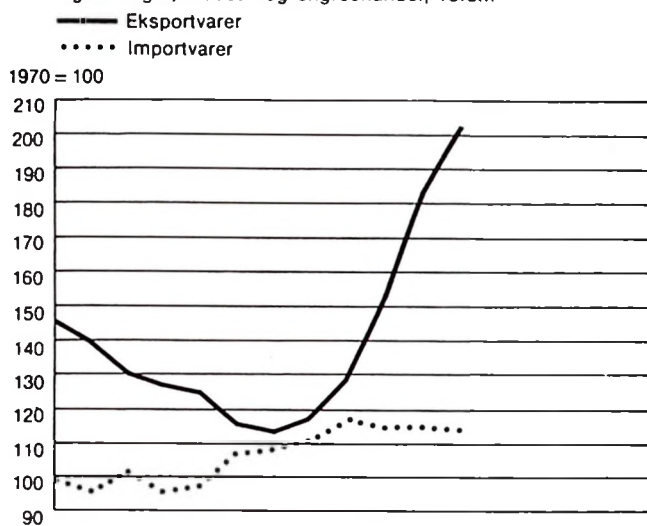
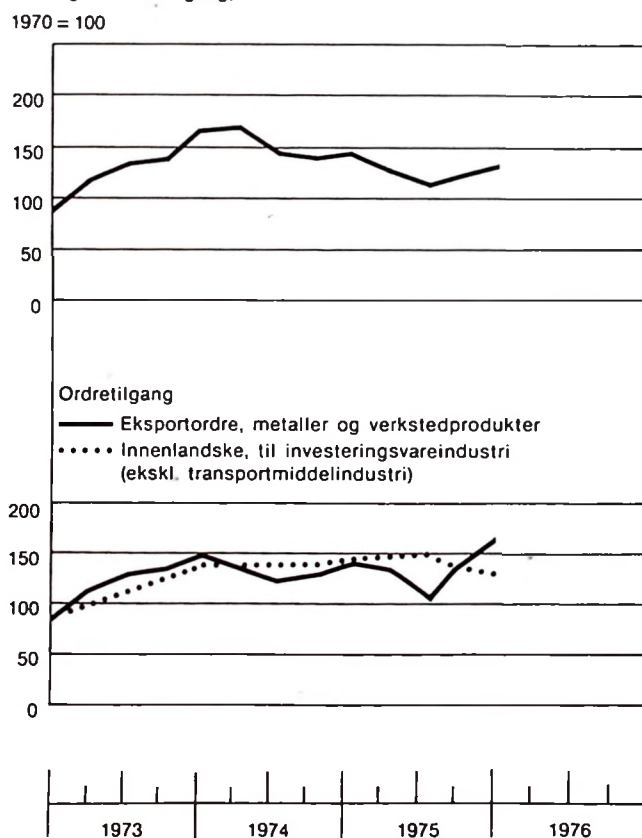

Fig. 3. Ordretilgang, total verdi

teringsvareindustrien fortsatt pekte nedover. Ifølge konjunkturbarometeret er bedriftenes forventninger om ordretilgang fra eksportmarkedet for første kvartal i år mer positive enn for foregående kvartal, mens det motsatte gjelder med hensyn til forventninger om ordretilgang fra hjemmemarkedet.

Konsumetterspørsel. Detaljomsætningsvolumet var i gjennomsnitt 4,6% høyere i 1975 enn året før. Målt etter vekstratene på årsbasis, gjennomløp detaljomsætningsvolumet sin sterkeste vekst rundt årsskiftet 1974/75. Deretter fulgte en periode med lavere veksttakt for så å øke igjen til 7% på årsbasis ved utgangen av året. Det er nærliggende å anta at utviklingen i de disponible realinntekter lå bak denne bevegelsen over året.

Veksten i det private konsum i 1975 er foreløpig beregnet til 4,1%. Ifølge Statistisk Sentralbyrås foreløpige oppgaver, som er ufullstendige og usikre, skulle veksten i disponible realinntekter i fjor betinge en klart sterkere konsumøkning. Tallene indikerer en økt sparerate også i 1975. Forsinket tilpasning til stigende inntekter er en nærliggende forklaring selv om en heller ikke kan se bort fra "forsiktighetsmotivert" sparing, slik det ble observert i andre OECD-land under nedgangskonjunkturen.

Investeringssetterspørsel. Investeringsboomen fra 1974 fortsatte langt inn i 1975, men ble klart svakere mot slutten av året. Vekstraten for verdien av utførte investeringer i industrien fram til og med tredje kvartal var 4% på årsbasis, eller med andre ord volumnedgang. Også plantallene for investeringene tyder på en relativt rask

Fig. 4. Detaljomsætningsvolumet

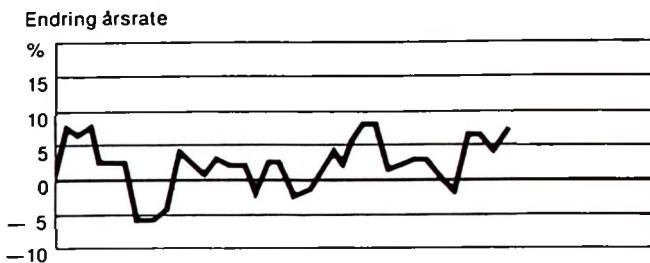

Fig. 5. Utførte investeringer i industrien, verdi

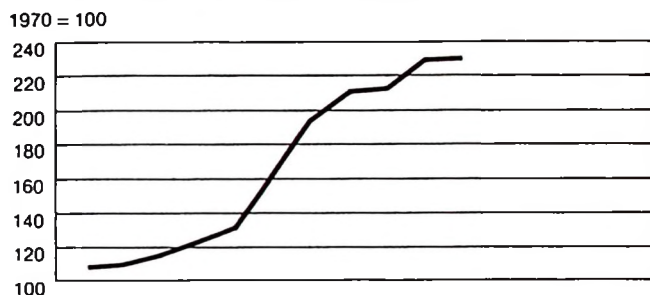
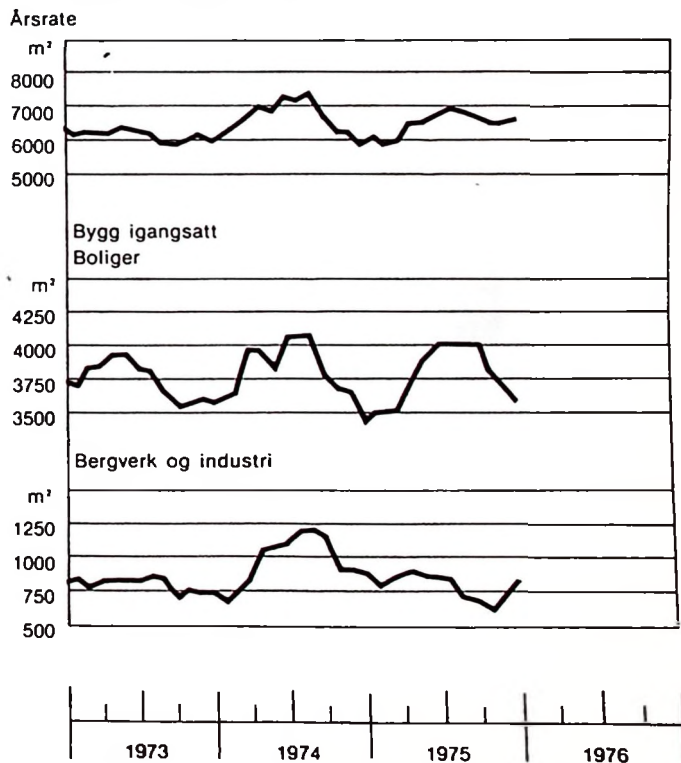

Fig. 6. Bygg igangsatt, totalt

nedtrapping av investeringsboomen. Verdien av planlagte investeringer i industrien i 1975 registrert i november, var 18% høyere enn tilsvarende for 1974 registrert ett år tidligere. En tilsvarende sammenligning av planlagte investeringer for 1976 gir ingen endring i verdien av industriens investeringer dette året.

Innenfor byggesektoren var det ved årsskiftet igjen tendens til stigende igangsettingstall etter at en motsatt utvikling var registrert i høstmånedene. Igangsettningstallene for bergverk og industri nådde en bunn i oktober og har siden hatt en viss økning. Nedgangen for igangsatte boliger begynte først i fjerde kvartal og viste ingen tendens til å snu før årsskiftet. I andre OECD-land ble det under nedgangskonjunkturen observert en tilbakeholdenhet hos husbyggere under inntrykk av den usikre økonomiske situasjon. En tilsvarende tendens gjorde seg tilsynelatende gjeldende i Norge – det ble registrert en klar nedgang i inntømne søknader til Husbanken fra 1974 til 1975.

Eksportheterspørsel. Et veiet gjennomsnitt av industriproduksjonen i våre viktigste markedsland antyder at bunnen i den internasjonale konjunkturedgangen ble nådd siste sommer, og at det siden har vært en svak produksjonsoppgang. Vendepunktet for vareeksporten (ekskl. skip, boreplattformer og råolje) kom i høstmånedene, og i siste kvartal viste den volummessig vekst. Omslaget i den internasjonale økonomien ser således ut til å ha slått raskt ut i eksportutviklingen. Også bedriftenes vurderinger synes å være påvirket av det internasjonale konjunkturomslaget. Ifølge konjunkturbarometeret for fjerde kvartal

Fig. 7. Vareeksport, uten skip

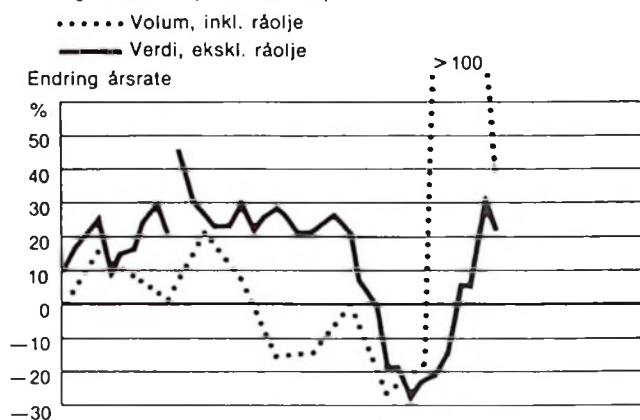

Fig. 8. Utviklingen i norske eksportmarkeder (målt ved industriproduksjonen)

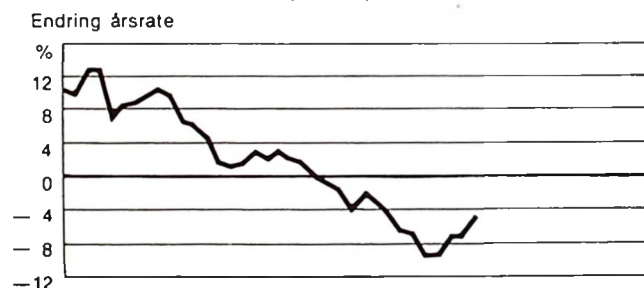
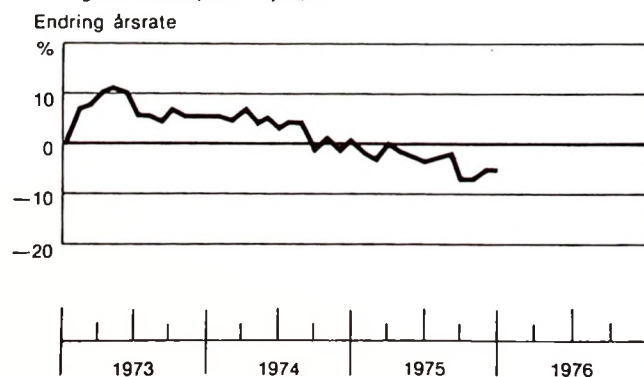

Fig. 9. Industriproduksjon, total

var det typiske eksportnæringer som aluminium og treforedling som gjennomgående vurderte produksjons- og sysselsettingsutviklingen mest optimistisk for kommende kvartal.

Produksjonsutvikling. Ifølge Norges Banks tall for industriproduksjonen, der en har søkt å korrigere for sesongmessige og tilfeldige faktorer, skjedde det ikke noe omslag for årsskiftet. Produksjonen i industrien pekte fortsatt nedover i seks-måneders perioden fram til og med desember med 5% på årsbasis. Svikten i industriproduksjonen var gjennomgående størst i de fire siste månedene i fjor.

De ajourførte tall for produksjon for eksport er sterkt påvirket av den økte vekst for oljeutvinningen, og det er vanskelig å skille ut den sykliske bevegelse. Produksjonen av konsumvarer viste tendens til oppgang mot slutten av fjoråret, etter å ha utviklet seg uventet svakt tidligere på året. Produksjonsutviklingen sammenholdt med utviklingen i det private forbruk, tyder på at konsumvareprodusentenes andel av hjemmemarkedet gikk ned i fjor. Produksjonen av investeringsvarer pekte nedover ved årsskiftet etter å ha holdt seg godt oppe til og med tredje kvartal.

Siste konjunkturbarometer viste at det fortsatt var flere bedrifter som forventet synkende produksjon i kommende kvartal (det vil si i første kvartal i år). Det var særlig produsentene av konsumvarer, jern, stål og ferrolegeringer, og grafiske produkter som ventet produksjonsnedgang, mens utsiktene ble vurdert mest positivt (produksjonsoppgang) blant aluminiumprodusentene og treforedlingsprodusentene.

Fig. 10. Industriproduksjon etter anvendelse, eksport
Endring årsrate

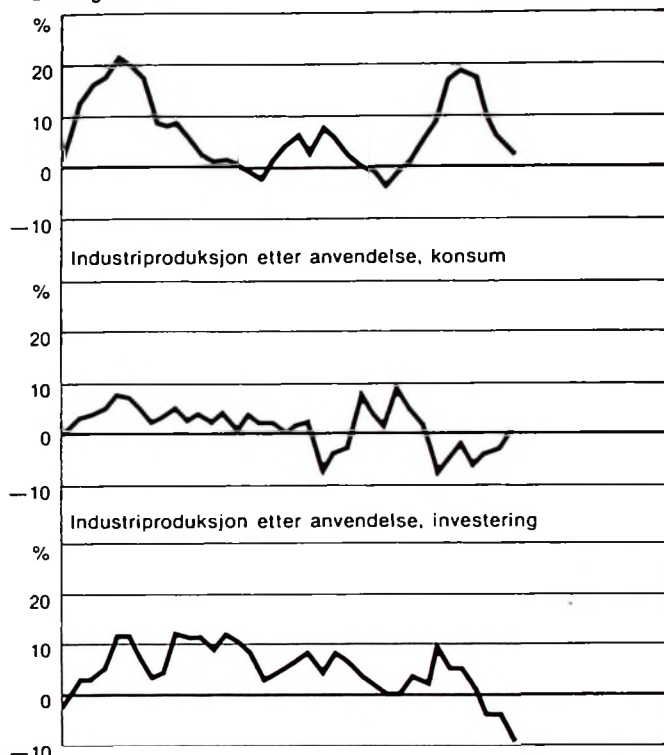
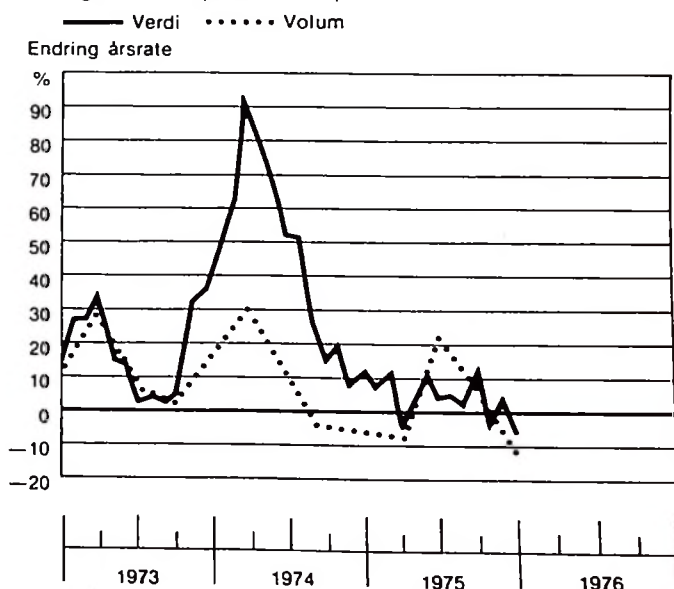

Fig. 11. Vareimport, uten skip

Importutvikling. Importen utviklet seg svakere mot slutten av 1975, etter å ha gjennomløpt den sterkeste stigningen rundt midten av året. Det var import av investeringsvarer og innsatsvarer som påvirket utviklingen i denne retning, mens importen av konsumvarer viste sterkest økning mot slutten av året.

Utviklingen av import og eksport trakk begge i retning av et mindre underskudd på varesaldoen i siste kvartal i fjor. Underskuddet regnet på årsbasis, var 16 milliarder kroner i seks-måneders-perioden fram til og med september for så å synke til 11,6 milliarder kroner i siste halvår. Eksklusive råolje utviklet varesaldoen seg på langt nær så gunstig.

Arbeidsmarked. Høst- og vintermånedene har vært preget av en lavere økning i arbeidsløshetstallene enn en kunne vente ut fra tendensen tidligere i fjor. Arbeidsløshetsprosenten (sesongkorrigert, tre måneders glidende gjennomsnitt) viste en topp på 1,6% i september for så å synke til 1,35% i januar. Likevel var desember- og januartallene med om lag 30 000 arbeidsløse de høyeste siden 1958. Utviklingen i arbeidsløshetsprosenten har de siste månedene vært sterkt påvirket av myndighetenes direkte tiltak og uttrykker ikke noen tilsvarende bedring for næringslivets etterspørsel etter arbeidskraft. Ved utgangen av januar var vel 12 000 personer sysselsatt som følge av ekstraordinære tiltak (inklusive opplærings- og yrkesorienterende tiltak).

Ifølge konjunkturbarometeret var det vesentlig flere bedrifter som regnet med lavere sysselsetting i første kvartal i år enn tilsvarende for siste kvartal i fjor. Det var

Fig. 12. Varesaldo, uten skip

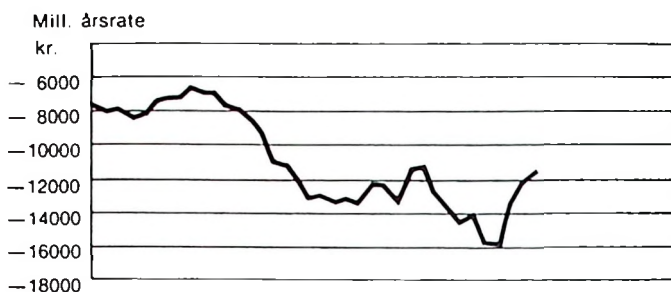
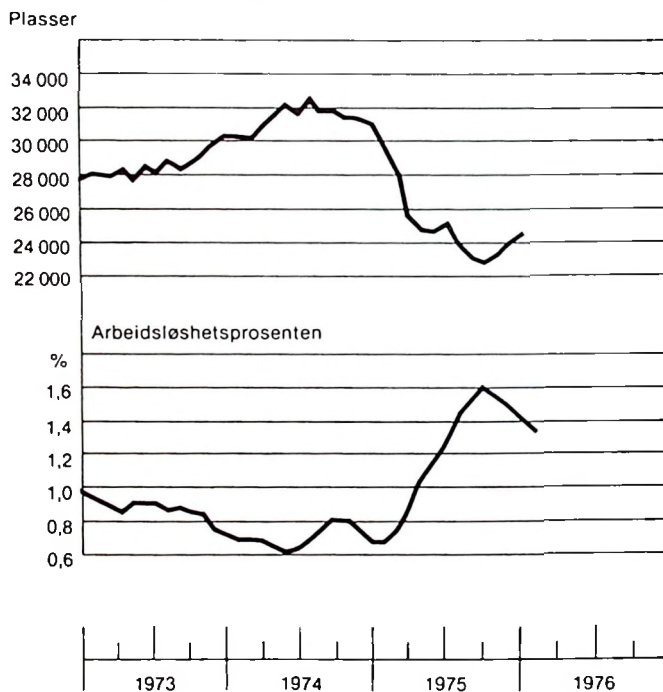

Fig. 13. Arbeidsmarked, ledige plasser

særlig konsumvareprodusentene, produsentene av jern, stål og ferrolegeringer samt kjemiske produkter som regnet med lavere sysselsetting.

Prisutvikling. Veksten i konsumprisene på årsbasis lå på 12% helt fram til desember, da den gikk ned til 11% og videre til 9% i januar. Den høye prisstigningen ble i første rekke holdt oppe av norskproduserte varer lite påvirket av verdensmarkedets priser, mens norskproduserte varer påvirket av verdensmarkedet, trakk i retning av lavere prisstigning. Utviklingen for begge varegrupper bidro til den lavere stigning ved årsskiftet. Veksten i importprisene på 3,4% på årsbasis mot slutten av året indikerer at prisstigningsimpulsene fra utlandet var svake. Eksportprisutviklingen var påvirket av den internasjonale lavkonjunkturen, men syntes å ta seg noe opp igjen mot slutten av 1975.

Utviklingen i konsumprisene avspeiler en sterk innenlandsk kostnadsøkning for 1975. Ifølge siste rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene førte produksjonsfallet til at kostnadsstigningen pr. produsert enhet økte også i andre OECD-land i første halvår i fjor. En sterkere vekst i lønnskostnadene for den norske industrien har vært motvirket av en mindre ugunstig produktivitetutvikling. I annet halvår 1975 og i 1976 kan produktivitetutviklingen bli mindre gunstig enn i andre OECD-land, og en fortsatt sterk innenlandsk kostnadsøkning vil da kunne påvirke vår konkurranseevne i negativ retning.

Oslo, 20. februar 1976

Fig. 14. Konsumprisindeks, total

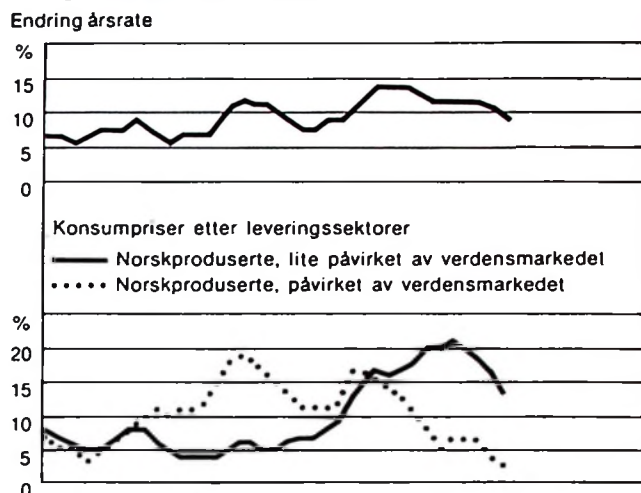
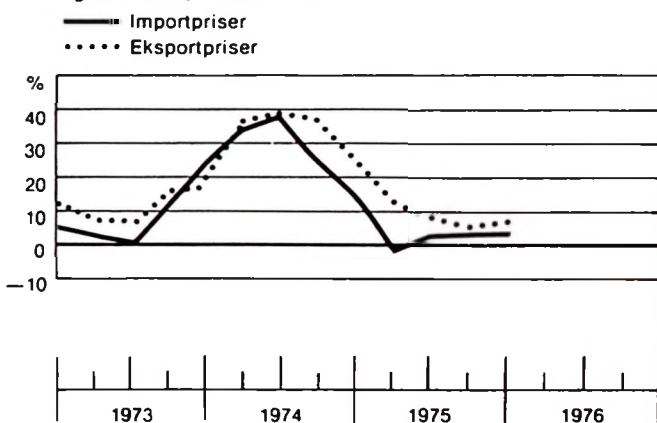

Fig. 15. Priser, utenrikshandel

Tekniske merknader til konjunkturindikatorene

I en artikkel i Penger og Kreditt nr. 1/1975 er konjunkturindikatorene og beregningsmetodene nærmere beskrevet. Særtrykk av artikkelen kan fås i Penger og Kreditts redaksjon.

Her vil vi bare gi enkelte helt summariske kommentarer til beregningene.

Alle serier med unntak av figur 8 og figur 15 er *sesongkorrigert* etter US Bureau of the Census X-11 metode.

I tillegg til sesongkorrigering har en søkt å glatte tidsseriene for tilfeldige variasjoner.

De fleste kurvene viser prosentvise endringer på årsbasis, *endring årsrate*. Glattingen er da foregått på den måten at en har tatt gjennomsnittet av de sesongkorrigererte tall for de siste seks måneder og beregnet den prosentvise endringen i forhold til tilsvarende tall for seks-måneders-perioden observert tre måneder tidligere. Til slutt er de prosentvise endringstall omregnet på årsbasis etter rentes renteformelen.

Der hvor målestokken er angitt som *årsrate*, er den beregnet ved seks måneders glidende gjennomsnitt multiplisert med 12.

Spredningsindeksen er utviklet ved US Bureau of the Census. Norges Banks spredningsindeks er på 34 tidsserier, de fleste sesongkorrigererte. Først bestemmes hvilke tallserier som stiger, er uendret eller faller fra et kvartal til det neste. Serier som stiger (utover en viss minstegrense), får verdien 100, uendrede serier får verdien 50 og serier som er fallende (utover en viss minstegrense), verdien 0. (De serier som har en fallende verdi ved oppgangskonjunkturer, blir invertert.) Gjennomsnittet blir beregnet hvert kvartal. En verdi på 50 innebærer da at det er like mange stigende som fallende serier. Spredningsindeksen måler altså retningen av utslaget og hvor utbredt tendensen er for de tidsrekker som inngår i den.

Strømhetsindikatoren er definert som antall registrerte, ledige plasser i løpet av perioden (inklusive de som er registrert ved periodens begynnelse) i prosent av tilsvarende antall arbeidssøkende.

Indikatorene for *ordre, lager og investeringer* er basert på to kvartalers glidende gjennomsnitt. (Det gjelder imidlertid ikke importlagre som er underlagt mindre, tilfeldige variasjoner enn de øvrige.)

Arbeidsmarkedet. Indikatorene er basert på tre måneders glidende gjennomsnitt.

Kredittoversikt

Kredittpolitikken

En fortsatt ekspansiv kredittpolitikk, blant annet reflektert i meget romslig banklikviditet og lave renter på pengemarkedet, resulterte i stor tilførsel av midler over kredittmarkedet i de siste månedene av 1975. Store netto utbetalinger fra staten bidro også til at tilførselen av likviditet til publikum var uvanlig stor i denne perioden.

I den nåværende konjunktursituasjon med fortsatt svak utenlandsetterspørsmål tar en gjennom en ekspansiv kredittpolitikk sikte på å holde den innenlandske etterspørsmål og dermed aktivitetsnivået oppe. Siden banklikviditeten og derved bankenes utlånsevne er god, har det imidlertid ikke vært behov for ytterligere kredittpolitiske stimuleringsiltak i de siste månedene. Som nevnt i forrige nummer av Penger og Kreditt, gav Norges Bank i sitt brev til Finansdepartementet om virkemiddelbruken i 1976 uttrykk for at de ekspansive trekk ved kredittpolitikken burde holde fram inn i 1976, men at kredittpolitikken burde utformes slik at en kunne få til en effektiv tilstramning så snart tegnene til omslag var blitt klare.

I de senere måneder har en del banker søkt om fornyelse av de lån på særvilkår som Norges Bank har gitt i forbindelse med finansiering av eksportindustrienes lageropplegg, og disse søknader er blitt innvilget.

Noen få nye lån er også kommet til, mens en del eldre ikke er søkt fornyet. De samlede bevilgninger var praktisk talt uendret fra utgangen av november til midten av februar. Denne ordningen representerer et usikkerhetsmoment når en kredittpolitisk tilstramning blir nødvendig, og ved fornying er derfor løpetiden blitt redusert fra seks til fire måneder. Det er samtidig bestemt at trekk på disse lån skal holdes i minst 14 dager med sikte på at det skal være den ordinære låneordning i Norges Bank som blir benyttet ved finansiering av kortvarige likviditetspåkjenninger, f.eks. i forbindelse med skatteoverføringer.

Norges Banks direksjon har vedtatt å plassere innskudd i forretnings- og sparebanker i distriktene også i 1976 innenfor en ramme som for første halvår er satt til 40 mill. kroner. I 1975 ble det plassert ca. 100 mill. kroner i slike innskudd, fordelt med ca. 70 mill. kroner på sparebankene og ca. 30 mill. kroner på forretningsbankene. Plasseringene skjer som termininnskudd på 18 måneder til 6,5% p.a.

I tiden 26.-27. januar ble det i samsvar med Norges Banks tilråding lagt ut til tegning et statslån på 200 mill. kroner med løpetid fem år. Det ble i alt tegnet for 360,5 mill. kroner, og Finansdepartementet besluttet å godkjenne det hele. Bakgrunnen for den store interessen for dette kortvarige

statslån er romslig likviditet og at bankene kan benytte slike obligasjoner både til å tilfredsstille banklovenes likviditetskrav og til å oppfylle plasseringsplikten.

Kreditt- og likviditetsutviklingen i de senere måneder

Det er bare mulig å gi en noenlunde fullstendig oversikt over kredittutviklingen for perioden fram til og med november i fjor. Kredittpolitikken ekspansive karakter kommer klart til uttrykk i utlansøkningen for forretnings- og sparebanker og statsbanker i tre-måneders perioden september–november. Til sammen økte disse bankgruppene da sine utlån med ca. 4,1 milliard kroner, mot ca. 2,2 milliarder kroner i tilsvarende periode i 1974 (se tabell 20a i tabellvedlegget). I ekspansiv retning virket det også at sentralmyndighetenes inntektsoverskudd ble redusert i september–november 1975. Ifølge Norges Banks beregninger var reduksjonen ca. 600 mill. kroner om vi sammenligner med tilsvarende periode året før. Noe av den store likviditetstillførselen til publikum i nevnte tre-måneders periode i 1975 ble imidlertid trukket inn igjen ved at publikum kjøpte valuta fra bankene for nær 1,8 milliarder kroner i denne perioden, mens det i tilsvarende måneder i 1974 var tilmermet balanse i valutatransaksjonene mellom publikum og bankene.

Det fremgår av figur 3, der en har forsøkt å korrigere for tilfeldige svingninger fra måned til måned og for sesongmessige variasjoner, at publikums likviditet økte kraftig utover høsten. Regnet på årsbasis, kom vekstraten opp i over 20%. Det må imidlertid understrekes at denne bare gjaldt for en kortere periode. For 1975 som

Fig. 1. Forretningsbankenes utlån

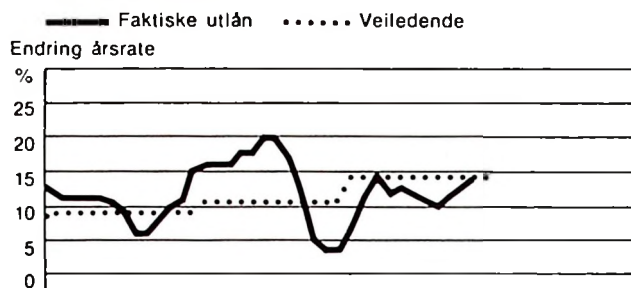

Fig. 2. Sparebankenes utlån

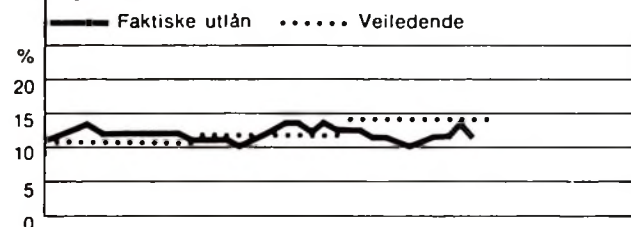

Fig. 3. Publikums likviditet (money)

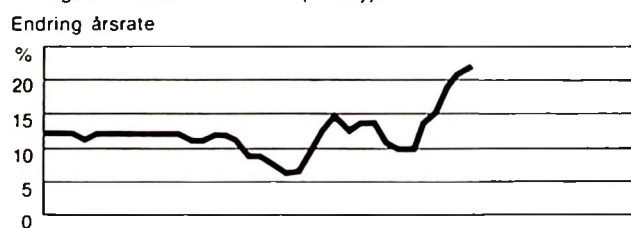
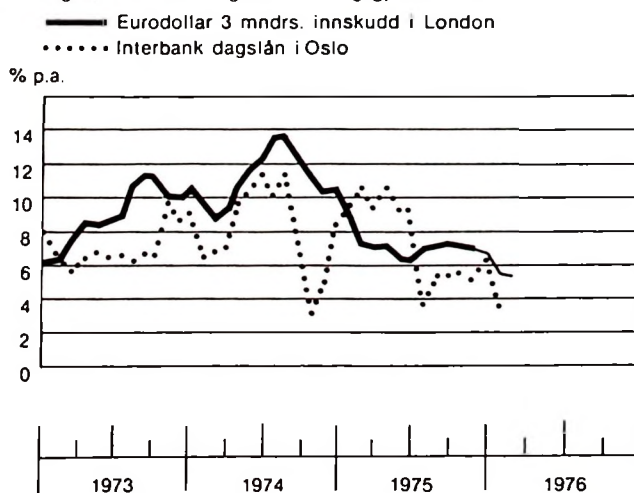

Fig. 4. Renteutviklingen, månedlig gjennomsnitt

helhet vil økningen i publikums likviditet trolig bli omtrent 15%.

Fullstendig bankstatistikk for desember foreligger ennå ikke, bare tall for *bankenes utlån*, og disse viser at den sterke økningen registrert i de nærmest foregående måneder, fortsatte. For 1975 som helhet var utlånsøkningen både for forretningsbankene og sparebankene i bra overensstemmelse med myndighetenes forutsetninger. Forretningsbankenes utlån økte med vel 3,9 milliarder kroner, sammenlignet med en forutsatt utlånsøkning på 3,8 milliarder kroner. For sparebankene var økningen bare litt i underkant av de 2,9 milliarder kroner som var forutsatt. I annet halvår 1975 økte forretningsbankenes utlån meget sterkt. Regnet på årsbasis og korrigert for sesongmessige variasjoner, var økningen hele 5,4 milliarder kroner.

Forretningsbankenes bevilgede kassekreditter, som ofte har vist seg å være en noenlunde brukbar indikator på faktiske utlån i de nærmest påfølgende måneder, viste en uvanlig sterk økning i tre-månedersperioden september–november. Ifølge sesongkorrigerte tall var økningen ca. 300 mill. kroner pr. måned, eller ca. 25%, regnet på årsbasis. Sannsynligvis slår forretningsbankenes utlån til finansiering av lageropplegg i eksportbedriftene sterkt ut i disse tallene. Foreløpige tall for desember tyder imidlertid på at økningen i kassekreditter var mer moderat denne måneden, ca. 150 mill. kroner ifølge sesongkorrigerte tall.

I kredittbudsjettet for 1976 er det forutsatt en utlånsøkning for forretningsbankene på 3,9 milliarder kroner, altså en markert lavere vekst enn i annet halvår 1975. Kredittopplegget er basert på at veksten i

forretningsbankenes utlån gradvis skal dempes ned. Høyst foreløpige utlånstall for forretningsbankene i januar tyder på at utlånsøkningen da var vesentlig mindre enn i de nærmest foregående måneder. Det ser dessuten ut til at det bare var en svak økning i bevilgede kassekreditter i januar. Det må imidlertid understrekes at tall for enkelt-måneder gir et usikkert grunnlag for å vurdere utviklingen.

Den sterke økningen i bevilgede kassekreditter utover høsten 1975 ble ikke helt fulgt opp av en tilsvarende økning i disponerte kassekreditter. Følgelig var utnyttelsesgraden for kassekreditter i forretningsbankene relativt lav ved utgangen av desember, bare 54,8% ifølge foreløpige tall, mot 58,7% til samme tid året før. Dette innebærer at bedriftene har en betydelig likviditetsreserve i form av ubenyttede kassekreditter, og at det kan bli vanskelig for bankene å kontrollere sine faktiske utlån når kredittpolitikken igjen legges om i restriktiv retning hvis bedriftene da trekker på de ubenyttede kassekredittene.

Bankenes likviditet var relativt romslig i desember, og bankene hadde derfor mindre behov for å oppta likviditetsslån i Norges Bank enn i desember 1974. Ved utgangen av måneden var bankenes totale lån i Norges Bank 1 080 mill. kroner mot 1 886 mill. kroner ett år tidligere. Av totalen ved siste årsskifte gjaldt ca. 500 mill. kroner lån på særvilkår.

I mesteparten av januar hadde bankene uvanlig store beholdninger av likvider. Hovedårsaken var stor likviditetstilførsel ved netto-utbetalinger fra staten. I tillegg til utbetalingene ved statens løpende transaksjoner kom kontantutbetalinger på ca. 700 mill. kroner i forbindelse med etableringen

av det nye distribusjonsselskap for olje og bensin. Alt i alt fikk bankene tilført nær 2,9 milliarder kroner ved transaksjoner over statens og andre offentlige konti i Norges Bank i januar i år, mot ca. 1,8 milliarder kroner i tilsvarende måned i fjor.

Noe av likviditeten ble trukket inn igjen ved at Norges Bank solgte valuta til bankene for ca. 550 mill. kroner i januar. Valutaintervensjonene må ses i sammenheng med at den private sektor får et betydelig valutaunderskudd i 1976 som må dekkes ved at Norges Bank selger valuta til bankene.

I gjennomsnitt pr. virkedag i januar var bankenes frie primærlikvider -451 mill. kroner mot 4 767 mill. kroner i tilsvarende måned i fjor. Likviditeten var særlig romslig i annen halvdel av måneden, og bankenes innskudd på folio i Norges Bank var da oppe i over 1,3 milliarder kroner enkelte dager, samtidig som bankene hadde

ca. 750 mill. kroner i statskasseveksler. Lånene i Norges Bank ble i det vesentlige tilbakebetalt i første halvdel av måneden. Den gunstige likviditetssituasjonen gjorde det mulig for bankene å foreta skatteoverføringene ved månedsskiftet januar-februar uten å gjøre nevneverdig bruk av låneordningen i Norges Bank.

Romslig likviditet gir seg også utslag i lave renter på pengemarkedet. Gjennomsnittrenten på bankenes lån i Norges Bank i låneperioden november–desember var 6,5%, omtrent den samme som i de to foregående låneperioder. I januar var bankenes ordinære lån i Norges Bank i det alt vesentlige begrenset til 1. länetransje, det vil si at renten var 5%. Lån som ble opptatt på interbankmarkedet, var til dels enda billigere. I gjennomsnitt for måneden var renten på dagslån på interbankmarkedet i Oslo 6,5% i desember og bare 3,2% i januar, se figur 4.

Oslo, 20. februar 1976

Valutaoversikt

Valutamarkedene fra desember til midten av februar

Kurssvingningene for hovedvalutaene de siste par måneder har vært forholdsvis begrenset. Dette fremgår av figur 2, som i denne perioden viser bare mindre svingninger i "slange"-valutaene, sett i forhold til amerikanske dollar. Også pund sterling hadde en stø kursutvikling i dette tidsrommet. I den siste del av perioden oppsto imidlertid en viss uro – i første rekke omkring italienske lire, men til en viss grad også for franske franc. Ustabile politiske forhold i Italia resulterte blant annet i en betydelig kapitalutgang i de senere måneder. Italias offisielle valutaeserver – når en ser bort fra gullbeholdningen – ble i løpet av tredje kvartal i fjor og januar i år halvert og kom ned i 1,5 milliard dollar. Som kjent, har italienske lire stått utenfor "slange"-samarbeidet siden våren 1973, og den italienske sentralbank har etter den tid ført en intervensjonspolitik uavhengig av "slange"-samarbeidet. På bakgrunn av valutautgangen besluttet den italienske sentralbank den 21. januar å slutte å intervenere i valutamarkedet, og italienske lire fløt dermed fritt. Dette gav et effektivt kursfall på 7% i løpet av siste uke av januar. Presset mot franske franc syntes å være ridd av ved den franske sentralbanks betydelige dollar-intervensjoner i valutamarke-

det, og franc unngikk på denne måten å falle til bunnen av "slangen". I midten av februar måtte imidlertid den franske sentralbank på ny foreta betydelige støttkjøp av franske franc. Samtidig har tyske mark styrket sin stilling i "slangen".

Etter at valutaintervensjoner innenfor det europeiske valutasamarbeidet i høstmånedene utelukkende skjedde i dollar, er det i de siste måneder igjen skjedd en del intervensjoner i "slange"-valutaer. En blanding av dollar-intervensjoner og intervensjoner i "slange"-valutaer er på linje med den mer fleksible intervensjonspolitik som ble anbefalt av en teknisk arbeidsgruppe, hvor også representanter fra Sveriges Riksbank og Norges Bank var med.

Som det fremgår av figur 2, beveget kronen seg fra bunnen opp til midten av "slangen" i slutten av november. Siden årsskiftet har den ligget i nedre halvdel av "slangen". Kronens stilling i "slangen" må blant annet ses på bakgrunn av underskuddet på betalingsbalansen overfor utlandet, og den romslige kronelikviditet i banksystemet innenlands. Det økonomiske opplegget innebærer at underskuddet på driftsregnskapet også i 1976 i en viss utstrekning vil bli dekket ved at Norges Bank selger valuta til bankene, og Norges Bank vil få tilført valuta ved statens opplåning i utlandet. Etter at lånefullmakten av april i fjor ble fullt utnyttet i desember, fikk Regjerin-

gen i november en ny fullmakt til å låne for 4 milliarder kroner i utlandet. Det er foreløpig ikke hjemført lån under den nye fullmakten.

Norges Bank intervenerte ikke i valutamarkedet i desember i fjor. En ekstraordinær likviditetstilførsel fra offentlige konti i begynnelsen av januar i år hadde forbindelse med statens overtakelse av aksjene i Norsk Brændselolje. En del av midlene som da ble utbetalt, skulle veksles om i valuta som oppgjør til utenlandske aksjeeiere. Blant annet som følge av dette solgte Norges Bank dollar for motverdien av 553 mill. kroner i januar i forbindelse med intervensjoner i valutamarkedet, og intervensjonssalget hittil i februar utgjorde vel 180 mill. kroner.

Den effektive kursutviklingen for norske kroner er vist i figur 3. I de siste par måneder har det bare vært mindre fluktasjoner i kronens stilling, og den effektive appresieringseffekt var 12. februar 11,8% i forhold til Washington-avtalens sentralkurser.

Valutareservene

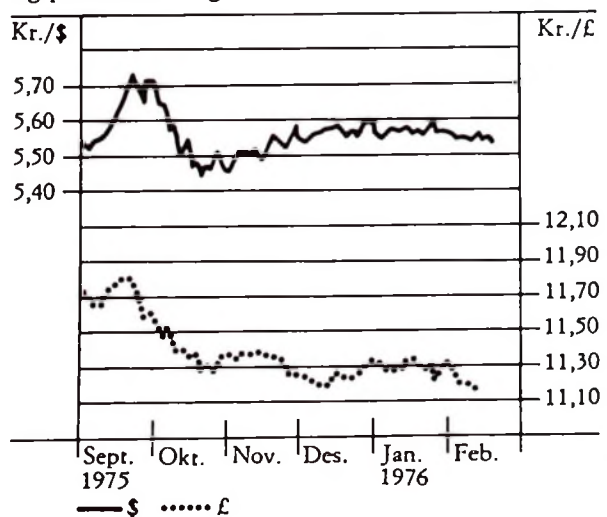
I løpet av 1975 ble valuta tilsvarende over 4 milliarder kroner tilført de offisielle gull- og valutareserver som følge av statens opplåning i utlandet. I tillegg kommer renteinntektene som utgjorde vel 720 mill. kroner. På den annen side solgte Norges Bank valuta for motverdien av netto 2,2 milliarder kroner i forbindelse med intervensjon i valutamarkedet, foruten at det i løpet av året var en betydelig valutautgang som følge av transaksjoner på vegne av kunder (i

første rekke staten og offentlige foretak). I alt gir dette en økning for kursjusteringen på 1,9 milliarder kroner i de offisielle gull- og valutareserver.

Valutareservene ble gjennom hele 1975 vurdert etter middelkurser beregnet på grunnlag av valutakursnoteringene på Oslo Børs pr. 31. desember 1974, som for amerikanske dollar var kr. 5,20. Den tilsvarende kurs ved utgangen av 1975 var kr. 5,58. Tilgodehavender overfor Valutafondet er vurdert etter gjeldende SDR-kurs, mens kroneverdien av gullbeholdningene ikke er endret i forhold til regnskapsoppgjøret for 1974.

De nye kurser innebærer en bokføringsmessig kursgevinst på valutareservene på 635 mill. kroner. Etter kursjusteringer økte således de offisielle gull- og valutareserver i 1975 med vel 2,5 milliarder kroner og utgjorde 12,5 milliarder kroner pr. 31. desember 1975.

Fig. 1. Salgskurser for US dollar og pund sterling i Oslo

De offisielle gull- og valutareserver ble i januar redusert med 836 mill. kroner etter at det i desember hadde vært en økning på 442 mill. kroner. Nedgangen i januar skyldtes – i tillegg til intervensjonene – i første rekke overføringer av statlig utviklingsassistanse til internasjonale organisasjoner. Norges Banks netto gull- og valutareserver gikk i januar ned med 848 mill. kroner. I første del av februar har det vært en nedgang i reservene på ca. 200 mill. kroner.

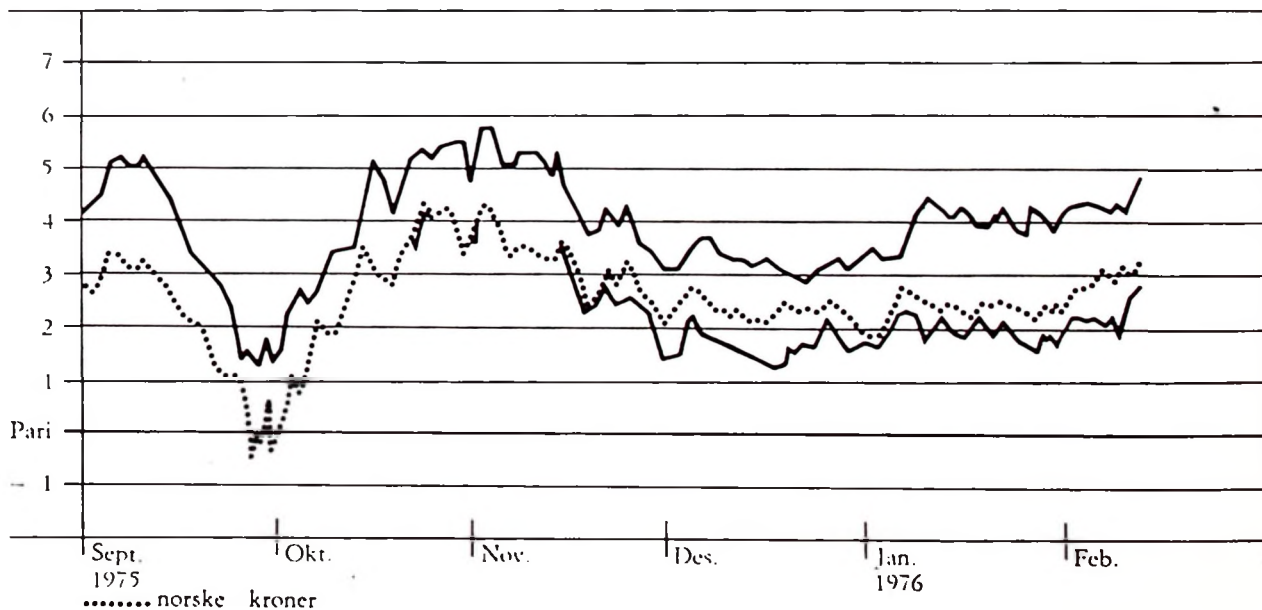
Etter anmodning fra Valutafondet (IMF) ga Norges Bank i mai i fjor tilsagn om å stille motverdien av inntil 50 mill. SDR til disposisjon for Valutafondets oljefasilitet. I januar i år ble det sluttet avtale om å øke denne rammen til 100 mill. SDR (ca. 650 mill. kroner). Som følge av trekk på Norges

Bank under oljefasiliteten er det opprettet en ny post "Lån til IMF" i Norges Banks regnskap. Denne posten inngår som en del av de offisielle gull- og valutareserver, og trekk under oljefasiliteten representerer bare en omplassering av de offisielle reserver: Norges Bank avgir utenlandsk valuta mot en SDR-fordring på Valutafondet. Det er hittil trukket motverdien av 19 mill. SDR (190 mill. kroner) under denne avtalen med Valutafondet.

Valutakurssamarbeidet

Norges Bank sluttet seg til det europeiske valutakurssamarbeidet i mai 1972. I mars 1973 ble den opprinnelige samarbeidsavtalen – for Norges vedkommende – avløst av bilaterale avtaler med hver av de

Fig. 2. Kursutviklingen for «yttervalutaene» i det europeiske valutasamarbeid (norske kroner spesifisert). Prosentvis avvik fra sentralkursen overfor US dollar

øvrige sentralbanker som deltok i dette samarbeidet. De bilaterale avtalene var ikke likelydende. Blant annet varierte de maksimale kredittbeløp som kunne trekkes i forbindelse med intervensjoner i valutamarkedet i "slange"-valutaer, fra sentralbank til sentralbank.

Spørsmålet om standardisering av disse avtalene ble senere reist, senest våren 1975 i forbindelse med sveitsisk anmodning om deltakelse i "slange"-samarbeidet. En arbeidsgruppe under EF's komité av sentralbanksjefer – med deltakelse fra Sveriges Riksbank og Norges Bank – la i løpet av fjoråret fram et forslag til revisjon av avtalene. Etter drøftinger i nevnte komité trådte reviderte, bilaterale avtaler i kraft med virkning fra årsskiftet. De reviderte avtaler innebærer en teknisk harmonisering av tidligere avtaler, og den viktigste endringen er opphevelsen av beløpsgrensen for intervensjonskreditter i forbindelse med intervensjon i "slange"-valuta på ytterkursen.

Avtalen av mars 1974 om intervensjon i "slange"-valuta innenfor marginene og forståelsen av mars 1975 om intervensjoner i dollar innenfor ytterkursene berøres ikke av revisjonen.

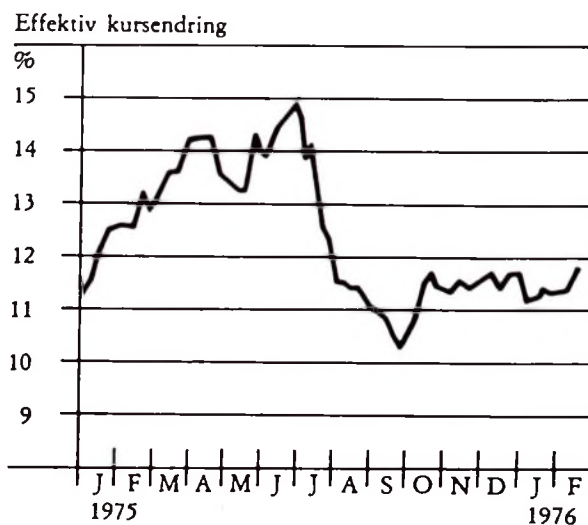
De daglige telefonkonsultasjoner der – foruten EF-landenes sentralbanker – også Sveriges Riksbank og Norges Bank deltar, er dels i løpet av 1975, dels med virkning fra årsskiftet, utvidet noe. Dette betyr at opplysninger om kursutvikling, intervensjoner og liknende nå også utveksles med sentralbankene i Canada, Japan, Sveits og USA.

Avtale mellom de nordiske sentralbanker om kortsiktig valutastøtte

Sentralbankene i de nordiske land har med virkning fra 1. februar 1976 inngått en ny avtale om kortsiktig valutastøtte. Etter avtalen har den enkelte sentralbank rett til å oppnå og plikt til å yte kreditter inntil et samlet beløp av 60 mill. SDR. (Dette tilsvarer ca. 390 mill. norske kroner). For den islandske sentralbank er beløpsgrensen 10 mill. SDR.

En sentralbank som ønsker å låne under avtalen, må først ha utnyttet egne valuta-reserver i rimelig utstrekning. Lånetransaksjoner skjer i den valuta partene blir enige om. Den maksimale løpetid er ordinært

Fig. 3. Effektiv kursutvikling for norske kroner. Middelkurs i norsk regning i forhold til Washingtonavtalens (desember 1971) sentralkurser

seks måneder, og renten avtales mellom partene på basis av det gjeldende rentenivå.

Avtalen erstatter den tidligere som ble inngått i 1962 og revidert i 1967. Den nye avtalen innebærer en økning av låneadgangen med vel 50% og en utvidelse av den ordinære kreditt-tiden fra tre til seks måneder. Dessuten er avtalens tekniske bestemmelser tilpasset de nåværende internasjonale valutaforhold.

Avtalen vil i sin helhet bli gjengitt i vedlegg til Norges Banks årsberetning for 1975.

Det internasjonale valutasamarbeidet

Valutafondets (IMF's) Interimskomiteé holdt sitt femte møte 7. og 8. januar på Jamaica. Det ble under møtet tatt et nytt steg på veien mot et revidert valutasystem. Møtet behandlet også en del spørsmål som for så vidt ikke direkte angår revisjonen av valutasystemet. Det viktigste som skjedde på Jamaica-møtet, omtales i en egen artikkel i dette nummer av Penger og Kreditt. Artikkelen er skrevet av direktør *Hermod Skånland*.

Oslo, 20. februar 1976

Valutasystemet etter Jamaica

*Direktor Hermod Skånland,
nestformann i Norges Banks direksjon*

Siden paritetssystemet etter Bretton-Woods-modellen opphørte å fungere, har det vært arbeidet mer eller mindre intenst med en gjennomgripende reform av den internasjonale valutaordning. Imens har det økonomiske liv på en måte tilpasset seg de rådende forhold, og da Valutafondets Interimskomiteé brakte reformarbeidet til en forelopig avslutning på sitt møte i Kingston, Jamaica, den 7. og 8. januar i år, betød det på vesentlige punkter en kodifisering av det som allerede har skjedd. (Interimskomiteén består av 20 representanter på ministernivå eller tilsvarende, en fra hvert av de land eller gruppe av land som er representert i Fondets styre.) Det system som dermed er kommet i stand, må en nok inntil videre være forberedt på å leve med, og det kan derfor være grunn til å se nærmere på hvordan systemet nå ser ut. Drøftingene har i den siste fasen vært konsentrert om kurssystemet, gullet's rolle, samt kvoter og trekkrettigheter, og selv om spørsmålene henger sammen, kan det fremstillingsmessig være grunn til å behandle dem hver for seg.

Kurs-systemet

Etter at USA gav opp dollarens konvertibilitet mot gull, og de viktigste industri-land lot sine valutaer flyte overfor dollaren,

har de toneangivende land i verden praktisert et system som er i åpenbar strid med den internasjonale valutaavtale (Bretton Woods-avtalen). En slik rettstilstand er lite tilfredsstillende, og da man ikke har hatt noe håp om å kunne bringe virkeligheten i overensstemmelse med avtalen, måtte man i stedet forsøke å bringe avtalen i overensstemmelse med virkeligheten. Inntil nylig har imidlertid de amerikanske og de franske synspunkter stått steilt mot hverandre, idet franskmennene ønsket å beholde det gamle paritetssystemet som en ideell målsetting og som det økonomisk "riktigste" system, mens amerikanerne ville gjøre flytende kurs-er legalt likeverdig med et paritetssystem. De to har representert ytterpunktene i oppfatninger, og andre land har derfor vært innstilt på å akseptere det de kunne bli enige om. Etter langvarige forhandlinger lyktes det franskmenn og amerikanere å finne en løsning som ble lagt fram på toppmøtet i Rambouillet 15.—17. november 1975.

De nye bestemmelsene pålegger medlemmene å samarbeide med Fondet og med hverandre med sikte på å skape stabilitet i valutamarkedene. Hvert medlem kan imidlertid velge fritt om det vil holde en fast kurs for sin valuta i forhold til en internasjonalt akseptert målestokk (ikke gull), delta i et samarbeid med faste kurs-er mellom en avgrenset gruppe av valutaer

(som f.eks. den europeiske slangeordning) eller ha en fri kursdannelse hvorved kursen blir bestemt av markedsmessige forhold. Med 85% stemmemajoritet kan det imidlertid besluttes at de internasjonale økonomiske forhold tillater etablering av et omfattende paritetssystem. Kravet til majoritet innebærer i praksis at så vel USA som en gruppe av land, f.eks. EF-landene, kan blokkere en slik avgjørelse. Selv om systemet med faste kurser blir gjeninnført etter denne regelen, skal det imidlertid være adgang for et land til fortsatt å flyte, forutsatt at en slik politikk generelt kan sies å være i samsvar med Fondets målsettinger og landet ellers oppfyller sine forpliktelser til samarbeid om valutaspørsmål. Denne siste regelen vil eventuelt kunne ventes påberopt av f.eks. Canada, som ikke under noen omstendighet ville anse det ønskelig med en fast kurs for sin valuta.

Siden det å vende tilbake til et paritetssystem er en så fjern mulighet, er det naturlig at interessen i dag mer knytter seg til hvordan det nåværende system vil bli praktisert. Valutafondet har etablert "regler for flyting" og kan i noen grad overvåke gjennomføringen av flyte-systemet. I Rambouillet-avtalen har franskmennene og amerikanerne kommet fram til et system som innebærer regelmessige og hyppige konsultasjoner på forskjellige nivåer mellom de viktigste land med sikte på større kursstabilitet enn man har opplevd i de senere år. Hva som i praksis skal skje med hensyn til intervensjoner, kreditter etc., er imidlertid fortsatt uklart, og man kan ikke se bort fra at de to parter har noe ulikt syn på formålet med avtalen. Likevel skulle det være håp om at man mer enn tidligere kan

unngå sterke, kortsiktige svingninger i kursene og andre kursutslag som ikke har bakgrunn i de underliggende økonomiske forhold. Ingen har imidlertid løst problemet med hvordan det skal avgjøres om en faktisk kursbevegelse har bakgrunn i slike forhold. Bare erfaringen kan vise om vi med dette har nådd et skritt videre i retning av mer stabile valutakurser.

Gulletts rolle

Dette har vært et annet hovedpunkt i de senere års forhandlinger. Det ble tidlig oppnådd enighet om at et revidert valuta-system ikke skulle være basert på gull på samme måten som Bretton Woods-systemet var det, men når det gjaldt hvordan gullet skulle bringes ut av systemet og hva som skulle erstatte det, har både ideologiske og interessemessige motsetninger gjort seg gjeldende.

Inntil nå har medlemslandene vært forpliktet til å betale inn til Fondet i gull et beløp som svarer til 25% av deres egen kvote, etter den stipulerte gullpris på 35 SDR (kr. 240,50) pr. unse (31,1 gram). Denne innbetaling vil nå kunne foretas i SDR (spesielle trekkrettigheter), i nasjonal valuta eller i en alminnelig godtatt reservevaluta (f.eks. dollar), forutsatt vedkommende reservevalutalands samtykke. Skal Fondet ha noen glede av disse midlene, må de imidlertid fritt kunne konverteres og anvendes i Fondets transaksjoner. Inntil nå har dette ikke vært tilfelle for de fleste utviklingslands, herunder OPEC-landenes, valutaer.

Fondet sitter i dag med 150 mill. unser gull som er innbetalt av medlemslandene.

Under et valutasystem som ikke bygger på gull, har ikke Fondet lenger det samme behov for disse gullbeholdningene. Enkelte av Fondets medlemmer, i første rekke USA, har ment at gullet derfor bør selges, og at fortjenesten på dette (forskjellen mellom markedspris og bokføringsprisen på 35 SDR pr. unse) burde anvendes til fordel for utviklingsland. Andre, særlig Frankrike, har ment at gullet bør leveres tilbake til medlemslandene til samme pris som det i sin tid ble mottatt, nemlig bokføringsprisen, og at en overføring til utviklingslandene deretter skulle skje fra dem som hadde mottatt gullet. Man kom i fjor sommer fram til et kompromiss hvoretter en sjettedel skulle leveres tilbake og en sjettedel selges. Av den siste sjettedel skal hvert enkelt utviklingsland ha en andel av fortjenesten som svarer til dets andel av de samlede kvoter. Det blir således igjen fortjenesten på 17,5 mill. unse (svarende til industrilandenes og andre mer utviklede lands kvoter) som kan anvendes til fordel for utviklingslandene etter Fondets nærmere bestemmelse.

For å gi en rimelig sikkerhet for at gullet virkelig går ut av det internasjonale valutasystem, er 10-landsgruppen av industrialiserte land blitt enig om å sørge for at de samlede beholdninger av monetært gull hos Fondet og 10-landsgruppen til sammen ikke vil øke utover hva de var i august i fjor. Andre land kan slutte seg til denne avtalen. Mange innenfor 10-landsgruppen har selv store gullbeholdninger og er derfor interessert i at gullprisen holdes oppe. Riktignok er det avtalt at man ikke skal foreta seg noe med sikte på å etablere en fast gullpris, men mye vil kunne gjøres som har en tilsvarende virkning uten at det er

det erklærte siktemål. Innenfor den gitte ramme vil de som deltar i avtalen, kunne kjøpe gull dersom det private marked ikke kan absorbere gullsalgene uten et betydelig fall i prisen. De land som har lite gull, er på den annen side lite interessert i at internasjonal likviditet øker til fordel for en begrenset gruppe av land som ikke kan sies å være blant de mest trengende. På den annen side har utviklingslandene en interesse i at gullsalgene gir en høy fortjeneste som kan anvendes til fordel for dem.

Kjøp av gull fra sentralbankens side reiser også legale problemer i forhold til Fondets naværende bestemmelser. Det er likevel grunn til å tro at den felles interesse i en rimelig høy gullpris hos "gull-landene" og de utviklingsland som skal tilgodeses av fortjenesten fra gullsalget, er tilstrekkelig sterk til at slike legale problemer lar seg løse.

Gullsalgene skal skje regelmessig i løpet av fire år, og usikkerheten om hvordan dette vil virke på markedet, er stor. Forventningene om gullsalg har brakt prisen ned fra 160 dollar pr. unse i august i fjor til 120 dollar etter Jamaica-motet. I begynnelsen av februar er imidlertid prisen igjen kommet opp i ca. 130 dollar pr. unse. Selv den laveste pris vil bety en verdioppskrivning av landenes gullbeholdninger på 75-80 milliarder dollar eller om lag 40% av de samlede valutareserver. Nå er det ikke gitt at disse beholdninger vil bli oppfattet som særlig likvide, og at gullet blir særlig mye anvendt i internasjonale betalinger. Og det er jo først ved at gullbeholdningene gjøres anvendbare, at verdioppskrivningen får økonomisk betydning. For så vidt er det kanskje litt for enkelt å betrakte den i sin helhet som en økning i den internasjonale

likviditet. Man må imidlertid kunne regne med at mulighetene for å reise internasjonale lån med sikkerhet i gullbeholdninger, vil komme til å spille en større rolle enn før, og den oppskrivning som nå i realiteten foretas, er derfor noe mye mer enn en monetær fiksjon.

Fortjenesten på Fondets salg av de 17,5 mill. unser skal gå inn i et såkalt "Trust Fund" som skal kunne gi lån eller annen form for støtte til utviklingsland med et brutto nasjonalprodukt pr. innbygger som ikke oversteg 300 SDR i 1973. Fondet skal administreres av Valutafondet, som dermed engasjerer seg sterkere i internasjonal utviklingshjelp enn det tidligere har gjort. Det vil også være til fordel for utviklingslandene at Valutafondets adgang til å gi lån som kan kompensere reduserte eksportinntekter som følge av prisfall på råvarer, er utvidet.

Kvoter og trekkrettigheter

Etter valutafondsavtalen skal landenes kvoter i Fondet revideres hvert femte år. Fordi det denne gang lå sterke interessenemotsetninger også i kvoterevisjonen, ble den knyttet sammen med reformspørsmålet. Allerede i januar i fjor ble det besluttet å øke de samlede kvoter fra 29,2 til 39 milliarder SDR, samtidig som det ble akseptert at OPEC-landenes kvoteandel skulle fordobles på bekostning av industrilandenes kvoter. På møtet i Washington i august fikk man, etter flere forhandlingsrunder, endelig dette regnestykket til å gå opp. Men det tar tid å få kvoteforhøyelsene gjennomført, og i mellomtiden har mange land, og særlig utviklingslandene, et påtrengende behov for større adgang til kreditt fra Fondet. På

Jamaica ble det derfor vedtatt som en midlertidig ordning å øke trekkrettighetene i forhold til de nåværende kvoter med 45% med opprettholdelse av de nåværende regler som skjerper vilkårene med stigende utnyttelse av kvotene. Da kvoteforhøyelsene i gjennomsnitt bare er 32,5%, innebærer dette at når ordningen er gjennomført, vil den faktiske adgang til å trekke på Fondet, bli noe redusert i forhold til de nylig vedtatte bestemmelser. I betraktning av det særlige behov for kreditt som vil foreligge i den mellomliggende periode, anser man en slik midlertidig høyere trekkadgang berettiget.

Utvidet trekkadgang, Trust Fund og økte muligheter for å kompensere fall i eksportinntekter, vil til sammen kunne gi kreditter på anslagsvis 4–5 milliarder dollar, avhengig av den bruk landene gjør av den økte kredittadgang. Av dette vil riktignok ca. 1 milliard skrive seg fra forventet fortjeneste på gullsalg etter 1976. På den annen side vil Fondets muligheter for å stille kreditt til rådighet gjennom oljefaciliteten, opphøre i løpet av første halvår i år. Noen egentlig økning i Fondets utlånsmuligheter vil de vedtak som er truffet, derfor ikke innebære, mens behovene, særlig fra utviklingslandenes side, utvilsomt er minst like store som i tidligere år.

Og hva nå?

For å bli gyldige, må både endringene i valutafondsavtalen og kvoteforhøyelsen vedtas av kompetente myndigheter i de enkelte land, og ratifikasjonsprosessen kan neppe ventes å være gjennomført før i 1977. Man kan heller ikke se bort fra at

man kan møte vanskeligheter i den amerikanske Kongressen, særlig når det gjelder tilbakeføringen av gull. Både gullsalg og tilbakeføring vil imidlertid begynne så snart Fondets høyeste myndighet (Board of Governors) har truffet det formelle vedtak, og en ville derfor havne i en underlig rettstilstand om dette ikke ble fulgt opp med de nødvendige endringer i avtaleteksten. En må i det lengste håpe at det omhyggelig avveide kompromiss en har kommet fram til, kan bli gjennomført etter forutsetningene. Dermed vil man i alle fall ha gjort en begynnelse på revisjonen av den internasjonale valutaordning.

Den mini-reform som dermed vil være gjennomført, mangler likevel mye på det

reviderte internasjonale valutasystem som man ønsket å skape da reformarbeidet ble startet opp i 1972. Av særlig betydning er det at mengden av internasjonal likviditet fortsatt bestemmes av enkelte viktige lands økonomiske politikk og er utenfor kontroll av noe internasjonalt organ. Om og når man vil gi seg i kast med de store oppgaver som ennå er uløste, er det ikke i dag mulig å si. Mye taler for at man nå vil ta en pause og se hvordan det man har gjort, vil virke i praksis. Om samtidig den internasjonale inflasjon kan bremses ned og man får bedre balanse i de internasjonale betalinger, kan det bli lettere enn det har vært til nå, å føre reformarbeidet videre.

Norske investeringer i utlandet

Alice Rostoft,

konsulent i Valutaavdelingen i Norges Bank

Internasjonale direkte investeringer har økt sterkt de senere år. Siden 1960 har både kapitalstrømmene i forbindelse med slike investeringer og produksjonen ved utenlandske datterforetak økt i raskere takt enn verdenshandelen. De store utenlandsinvestorene er, og har vært, USA og Storbritannia. Amerikanske foretak svarer for nærmere 60% av de totale direkte investeringer i andre land og britiske foretak for omkring 15%.

Norske direkte investeringer i utlandet har tradisjonelt vært beskjedne, og sammenliknet med f.eks. svenske, har de vært svært små. Mens kapitalutgangen fra Norge i 1972 i forbindelse med direkte investeringer utgjorde ca. 150 mill. kroner, var det tilsvarende tall for Sverige over ti ganger så stort. I forhold til folketallet ligger de svenske interesser i utlandet på høyde med USA's og Storbritannias.

Selv om tallene for norske investeringer i utlandet er beskjedne, har de vist en sterk stigning de senere år. De siste 2-3 årene har det blant annet vært store investeringer i oljevirkosomhet i utlandet. Mens utgang av kapital i forbindelse med direkte investeringer i utlandet i 1966 utgjorde 53 mill. kroner, utgjorde de i 1974 906 mill. kroner. Utenlandske investeringer i Norge har hatt betydelig større omfang. De utgjorde i 1966 257 mill. kroner og i 1974 3 250 mill. kroner.

I de statistiske oppgaver er direkte investeringer i utlandet definert som kapitaloverføring, herunder lån med minimum fem års løpetid, til selskap hvor den norske eierandel utgjør, eller ved overføringen vil komme opp i, minimum 25%, samt deltakelse i utenlandske oljeletingsprosjekter uansett deltakerandel.

Lovgivning og kontroll

De fleste europeiske land har lenge hatt liberale regler når det gjelder direkte investeringer i utlandet. Ifølge OECD's kode for liberalisering av kapitalbevegelser har medlemslandene forpliktet seg til at som hovedregel skal utgående og inngående valutaoverføringer i forbindelse med investeringer i andre medlemsland fritt tillates. Koden gir adgang til å avslå søknader om utgående investeringer som er av rent finansiell karakter, og investeringer som har en "exceptionally detrimental effect" for vedkommende medlemsland. I liberaliseringskoden definerer OECD en direkte investering som "en investering med sikte på å opprette varige økonomiske forbindelser med et foretak, og særlig en investering som gir muligheter for å utøve en effektiv innflytelse på foretakets drift". I de senere år er det imidlertid fra mange hold reist krav om økt kontroll med de multinasjo-

nale selskaper. Det har vært hevdet at slike selskaper har bidratt til uønskede kapitalbevegelser og til økt valutauro, samt til å redusere sysselsettingen i hjemlandet. I OECD's regi arbeides det med retningslinjer for disse selskapers virksomhet.

Gjennom sin deltakelse i OECD har Norge sluttet seg til liberaliseringskoden for kapitalbevegelser. I likhet med mange andre land har en imidlertid benyttet seg av den adgang koden gir til å reservere seg mot konkrete liberaliseringsforpliktelser, og Norge har blant annet tatt full reservasjon med hensyn til utgående direkte investeringer. Dette er begrunnet med hensyn til investerings-, skipsfarts- og valutapolitikken. OECD gjennomgår reservasjonene med regelmessige mellomrom med sikte på å få landene til å fjerne restriksjoner som ikke lenger anses nødvendige. Norge er da også ved flere anledninger blitt anbefalt å oppheve reservasjonene overfor utgående direkte investeringer. Myndighetene har imidlertid hittil ikke funnet å kunne foreta en formell liberalisering av slike transaksjoner.

Til sammen har Norge foretatt 16 reservasjoner i henhold til kapitalkoden. Foruten utgående direkte investeringer gjelder dette blant annet inngående direkte investeringer, utlendingers kjøp av norske verdipapirer, innlendingers kjøp av verdipapirer i utlandet, kjøp av ferichus i utlandet og innlendingers garantier overfor utlendinger.

Saksbehandling

Norske myndigheter har i Lov om valuta-regulering av 14. juli 1950 den nødvendige hjemmel til å regulere direkte investeringer i utlandet.

Ifølge bestemmelser med hjemmel i valutaloven må det foreligge tillatelse fra Norges Bank eller Handelsdepartementet ved overføring av kapital i forbindelse med investeringer eller etableringer i utlandet.

En person eller bedrift som skal foreta en direkte investering i utlandet, må i første omgang søke Norges Bank om lisens til overføring av kapital. Dette gjelder så vel ved opprettelse av nye datterselskaper som ved utvidelse av tidligere opprettede selskaper og deltakelse i utenlandske selskaper.

De aller fleste søknadene om lisens dreier seg om mindre investeringer i salgs- og representasjonskontorer. Slike saker avgjøres direkte av Norges Bank på grunnlag av retningslinjer og generelle synspunkter som er kommet fram i Valutarådet. Et eventuelt avslag i Norges Bank kan ankes til Handelsdepartementet.

Søknader vedrørende større investeringer som ikke reiser problemer av næringspolitisk karakter, avgjøres av Norges Bank etter drøftelse av Valutarådet. Slike saker blir i Valutarådet undergitt en allsidig vurdering, idet Rådet har representanter både fra Norges Bank, Finansdepartementet, Handelsdepartementet, Industridepartementet, Utenriksdepartementet og Statsministerens kontor.

Når det gjelder større investeringer som reiser spørsmål av næringspolitisk karakter, blir søknadene forelagt vedkommende fagdepartement. Dette vil gjelde søknader om investeringer som antas å ville få betydning f.eks. for avsetning av norske råstoffer, for distriktsutbygging og for beskjeftigelse av norsk arbeidskraft. Ved særlig viktige saker vil Norges Bank — etter at saken har vært drøftet i Valutarådet — avgi innstilling til

Handelsdepartementet, som treffer den endelige avgjørelse, eventuelt etter drøftelse i regjeringen.

Søknader om investering i utenlandsk skipsfart behandles av Handelsdepartementet som, om det anses nødvendig, forelegger saken for Skipsvalutakomiteén og Valutarådet.

I forbindelse med Borregaards investeringer i Brasil omkring 1968 ble det drøftet å etablere en generell konsesjonsordning for å sikre at våre myndigheter undergir investeringene en samfunnsmessig vurdering.

En av problemstillingene i forbindelse med Borregaard-saken var at etableringen av en cellulosefabrikk i Brasil kunne føre til tilsvarende mindre virksomhet i Norge og til mindre avtak av norsk tømmer.

Idéen om en konsesjonsordning for etableringer i utlandet ble avvist av flere grunner. De norske investeringene i utlandet var i realiteten av mindre omfang enn ønskelig, og en ville ikke legge ytterligere demping på dem ved innføring av en alminnelig konsesjonsordning. En slik konsesjonsordning ville lett kunne bli tidkrevende og kanskje gjøre bedriftens planer kjent for konkurrentene. Dessuten dreier de overveiende antall søknader seg om mindre investeringer i salgs- og representasjonskontorer. Den saksbehandling som er skissert ovenfor, skulle også ivareta de samme hensyn som en ville ta sikte på ved en konsesjonsordning.

Norges Bank setter i sine lisenser visse betingelser for at overføringen skal kunne finne sted. Det kreves blant annet at det hvert år sendes inn til Norges Bank utskrift av status, samt vinnings- og tapskonto for det utenlandske selskap. Det forutsettes at det ikke uten myndighetenes samtykke

finner sted en akkumulering av midler i selskapet. Videre skal eventuell overdragelse av aksjene i det utenlandske selskap eller aksjekapitalforhøyelse godkjennes av Norges Bank.

Oppgavene som de utenlandsetablerte selskaper sender Norges Bank, gjør det mulig å følge utviklingen i selskapene og kontrollere at vilkårene for etableringen blir overholdt.

Hvis et norsk selskap i utlandet ønsker å utvide virksomheten f.eks. ved å delta i andre selskaper, må søknad forelegges Norges Bank i hvert enkelt tilfelle. Ordinært vil det bli krevet at eventuelle "datterselskaper" eies direkte fra det norske selskap. Med andre ord tar en sikte på å unngå såkalte "knopp-skytinger" i utlandet. Der som selskaper fritt kunne "knopp-skyte" i utlandet, ville myndighetene miste meget av oversikten over og kontrollen med de investerte midler, og det ville bli vanskeligere å kontrollere at overskudd blir trukket hjem. Dette ville blant annet ha skattemessige konsekvenser.

Myndighetenes holdning

Valutamyndighetene har stort sett fulgt en liberal linje overfor søknader om norske etableringer i utlandet, og i de senere år er investerings-søknadene, med få unntak, blitt behandlet som om denne type kapitaltransaksjoner fullt ut var liberalisert. Dette gjelder, som vi senere skal se, imidlertid ikke investeringer i skipsfart i utlandet. Representanter for myndighetene har også fra tid til annen oppfordret næringslivet til å foreta etableringer i utlandet for å utnytte markedsmulighetene under inter-

nasjonal økonomisk integrasjon. Det har imidlertid fra OECD's komité for utviklingshjelp vært pekt på at en fra norske myndigheters side burde stimulere til større investeringer av privat kapital i utviklingsland, både i form av finansiell støtte og gjennom avtaler for å beskytte investeringene etc.

Når det gjelder søknader fra norske rederier om investeringer i utlandet, har derimot myndighetene tradisjonelt vært restriktive – både når det gjelder kjøp av aksjer i utenlandske rederier og ved opprettelse av egne selskaper i utlandet.

Myndighetene har gjennom sin skipsfartspolitikktatt sikte på at skip som reelt er norsk eiet, også skal registreres i Norge. Begrunnelsen for dette er å sikre norske sjofolks arbeidsvilkår, og at driften skal gi et direkte bidrag til norsk økonomi.

I praksis har man likevel måttet gjøre mange unntak fra hovedregelen. Mellom 1962 og 1975 mottok Handelsdepartementet 141 søknader om adgang til å investere i skip under fremmed flagg, oftest riktignok med en minoritetsinteresse. Av søknadene er 121 innvilget og 20 avslått. Andre er trukket tilbake eller ikke fremmet etter at søkerne har fått rede på vilkårene for innvilgelse.

Pr. 1. januar 1975 var norske rederier engasjert i skipsselskaper i utlandet som samlet dreide seg om investeringer på 5,5 milliarder kroner og som omfattet 43 redere i 73 prosjekter med 136 skip. Den gjennomsnittlige norske eierandel var 35%.

Søknader om investeringer i skipsfart i utlandet er blitt begrunnet med f.eks. utenlandske myndigheters bestemmelser som innebærer at skipene må seile under et bestemt flagg, avhengighet av nær kontakt

med forretningsforbindelser, eller utenlandske lovbestemmelser som gir spesielle og nødvendige finansieringsordninger for prosjektets gjennomføring. Søknader som har begrunnelser som f.eks. lavere skatter i utlandet, billigere bemanning, lavere trygdeutgifter eller fordeler på grunn av subsidieordninger eller nasjonale preferanser i andre land, er ikke blitt imotekommet.

I St.meld. nr. 23 (1975-76), Skipsfartsmeldingen, heter det imidlertid at Regjeringen antar at det i fremtiden kan vise seg formålstjenlig at norske rederier blir gitt en utvidet adgang til deltakelse i skipsfart under fremmed flagg, også under flagg med såkalt åpen registreringsadgang. En finner det nødvendig å ta hensyn til at om lag 25% av verdensflåten er registrert i land med slik registrering. Denne tonnasje hører med til den mest moderne og konkurransedyktige i verden og eies og drives for en stor del av rederier i tradisjonelle industri- og skipsfartsland. Som hovedregel vil en imidlertid også i fremtiden basere seg på at norsk skipsfart skal ha sin basis i norsk flagg og med norske besetninger.

Interessen for utenlandsinvesteringer

De norske direkte investeringer i utlandet representerer marginale beløp i forhold til investeringsaktiviteten i Norge. I 1974 tilsvarte utenlandsinvesteringene 2% av de samlede innlandske bruttoinvesteringer. Med et høyt innenlandsk etterspørselsnivå, slik situasjonen stort sett har vært i Norge, vil investeringer som utføres i utlandet i stedet for i Norge, bidra til å dempe presset på de innenlandske ressurser. På den annen side vil de også kunne ha uheldige virk-

ninger for sysselsetting og aktivitet i enkelte distrikter. I slike tilfeller har imidlertid valget gjerne stått mellom å legge ned produksjonen eller å flytte utenlands.

Hensynet til betalingsbalansen og virkningen på valutareservene har tidligere vært en viktig begrunnelse for reguleringen av utgående investeringer. Stigende overskudd som følge av oljeekspporten i årene fremover vil innebære at betydelige beløp vil avleires som fordringer på utlandet. I en slik situasjon vil investeringer i utlandet kunne gi norsk næringsliv ekspansjonsmuligheter som ikke kan realiseres i en økonomi med et vedvarende stramt arbeidsmarked.

Som nevnt, gjelder de fleste soknader om direkte investeringer i utlandet etablering av salgs- og service-kontorer. Salgskontor på utenlandsmarkedet betyr en nærmere kontakt med kundene. Markedsføring, salg og leveranser kan ofte skje billigere og mer effektivt hvis de drives i egen regi enn gjennom en utenlandsk representant. Det gir også moderbedriftene bedre kontrollmuligheter og bedre kjennskap til markedsforholdene i de enkelte land og områder.

Likeledes vil lagerhold, service og reservedeler i nær tilknytning til salgsmarkedet være en viktig konkurransefaktor.

Etablering av produksjonsbedrifter i utlandet kan finne sted for å trekke fordel av et lavere omkostningsnivå eller en rikeligere tilgang på arbeidskraft enn i Norge. De kan imidlertid også skyldes handelshindringer som vanskeliggjør eksport fra Norge eller ha til formål å sikre råvareforsyningen til norske bedrifter. Omvendt kan en datterbedrift ute som produserer ferdigvarer, gi sikrere avsetning for norsk råvareproduksjon.

Omfanget av investeringene

Teksttabell 1 gir en oversikt over utgang av kapital i perioden 1/1 1966 – 30/9 1975 i forbindelse med direkte investeringer og de lisenser Norges Bank i denne perioden har gitt for kapitaloverføringer til utlandet i forbindelse med etablering av nye datterselskaper, deltakelse i utenlandske selskaper og til utvidelse av kapitalen i bestående selskaper hvor det tidligere er norske interesser.

Teksttabell 1. Kapitalutgang ved investeringer i utlandet

	Kapitalutgang Mill. kroner	Lisensbeløp Mill. kroner	Antall lisenser
1966	53	45	67
1967	29	41	111
1968	74	98	48
1969	115	183	147
1970	237	97	122
1971	284	107	150
1972	144	82	143
1973	420	473	190
1974	906	630	258
Jan. – sept. 75	914	506	159

Kilder: Utenriksregnskapet
og tall i Norges bank.

Av kapitalutgangen i 1973 og 1974 utgjorde investeringen i oljevirkosomheten i utlandet henholdsvis 50 mill. kroner og 200 mill. kroner.

Tallene for lisensierte beløp avviker fra utenriksregnskapets tall for kapitalutgang.

Lisensbeløpene gjelder bare aksjer og andeler og omfatter heller ikke investeringer i skipsfart. Alle lisensene behøver heller ikke være blitt benyttet, eller de kan ha blitt benyttet et annet år enn de er blitt innvilget.

Tabellen viser at det var et markert sprang i lisensiert beløp i 1973. Dette skyldes først og fremst den sterke økningen i lisenser i forbindelse med oljeutvinning i utlandet. Det spesielt lave tallet for 1972 kan skyldes en avventende holdning fra bedriftenes side i forbindelse med spørsmålet om norsk medlemskap i E.F.

Teksttabell 2. Lisensenes fordeling på næringer (Mill. kroner)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Produksjon	31	35	48	58	154	244
Handel	12	14	20	78	35	189
Oljevirkksomhet	8	8	12	237	325	204
Bank, forsikring og finansiering	40	47	—	98	109	96
Diverse	6	3	2	2	6	2
I alt	97	107	82	473	629	735

Kilde: Norges Bank.

Mens ca. halvparten av antall lisenser gjaldt opprettelse av salgskontor i utlandet, ser vi at den alt overveiende del av de lisensierte beløp i årene 1970–72 gikk til investeringer i produksjonsbedrifter og til bank-, forsikrings- og finansieringsvirksomhet.

De sistnevnte investeringer omfatter blant annet norske bankers opprettelse av

egne datterbanker i Luxembourg, deltagelse i såkalte konsortiebanker, særlig i samarbeid med banker i andre nordiske land, samt representasjonskontor og deltagelse i internasjonale finansieringsinstitusjoner. Bakgrunnen for bankenes økende virksomhet i utlandet er blant annet den sterke utvikling i Euro-markedet de senere år og norsk næringslivs økende behov for internasjonal finansiering.

Fra 1973 er det investeringer i oljevirkosomhet i utlandet som har den klart største betydning. Dette gjelder oljeleting andre steder enn på den norske del av kontinentalsokkelen. Norske bedrifter (selskaper) har i stadig større utstrekning deltatt i slike prosjekter. Indirekte har dette sammenheng med vår egen oljeaktivitet, idet selskaper som ble stiftet med forventninger om å få tildelt blokker i den norske sektor av nordsjøen, i stedet har måttet søke utenlands med sine investeringer.

Teksttabell 3. Direkte investeringer i utlandet, fordelt på land og landområder (Mill. kroner)

	1970	1971	1972	1973	1974
Danmark	22	5	3	15	55
Storbritannia	19	40	17	109	180
Ovrige EF-land	15	59	65	80	216
Sverige	2	14	18	16	25
Resten av V-Europa	28	43	4	8	34
USA	46	33	—	118	236
Andre land	105	90	37	74	160
I alt	237	284	144	420	906

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Den sterke økningen i direkte investeringer i utlandet de siste to år skyldes hovedsakelig økte investeringer innenfor EF-området og i USA. Investeringene i EF-området kan tyde på at bedriftene har etablert seg for å sikre at deres handel med EF-land ikke skal rammes av handelshindringer. Oppgangen for USA gjelder særlig investeringer i oljesektoren.

Investeringene under gruppen "Andre land" gjelder særlig mindre investeringer i

land i Asia. Som det fremgår av teksttabell 3, har investeringene i land utenfor Vest-Europa og USA ikke vist noen markert stigende tendens siden 1970. På grunn av den sterke økningen i de totale investeringene i utlandet er følgelig deres relative betydning blitt redusert. Tradisjonelt har norske direkte investeringer i utlandet vært konsentrert om Sverige, Danmark og Storbritannia. Den geografiske nærhet gjør dette naturlig.

Forslag til lov om finansieringsvirksomhet

*Martinus Halsen,
kontorsjef i Bank- og utlånsavdelingen
i Norges Bank*

Innledning

I Statsråd fredag 30. januar 1976 ble det lagt fram et forslag til lov om finansieringsvirksomhet. Lovutkastet er basert på en utredning fra 1971 om obligasjonsutstedende kredittforetak ("Sagbakken-utvalget") og en tilsvarende fra 1974 om finansieringsselskap og låneformidling ("Meinich-utvalget"). Lovforslagene fra de to utvalgene er i proposisjonen sammenarbeidet til en felles lov, og de institusjoner som omfattes av loven, er gitt fellesbetegnelsen "finansieringsforetak".

Departementet peker innledningsvis på at forretnings- og sparebanker, livs- og skadeforsikringselskaper og offentlige kredittinstitusjoner er regulert ved spesiallover. Dette er ikke tilfelle hverken for kredittforetakene eller finansieringsselskapene. En viss regulering av disse institusjoners virksomhet skjer gjennom aksjelovgivning og for kredittforetakene også gjennom loven om tilsyn med banker og andre kredittinstitusjoner.

Kredittlovens bestemmelser gjelder for begge grupper. Kredittforetakenes rammer fastlegges ved adgangen til å legge ut obligasjonslån, og finansieringsselskapene er gjenstand for direkte utlånsregulering.

Departementet konstaterer imidlertid at den faktiske situasjon for de to grupper av kredittinstitusjoner er nokså forskjellig.

Spesielt fremheves den sterke økningen i antall finansieringsselskaper som har funnet sted i løpet av de siste årene — ca. halvparten av de vel 200 registrerte selskapene er etablert etter 1966. Noe av forklaringen på dette ligger i den friere stilling disse selskapene inntil 1970 hadde på det kredittpolitiske område, sammenlignet med banker og andre kredittinstitusjoner.

Selv om de nye finansinstitusjonene dekker et legitimt behov for større differensiering av kredittapparatet, ser departementet betenkeligheter ved utviklingen i den senere tid. Det pekes blant annet på at institusjonene arbeider i konkurranse med banker og andre regulære kredittinstitusjoner på områder som disse dekker på en hensiktsmessig måte. En risikerer å få uheldig struktur i kredittsystemet, med økte kostnader for innskytere og låntakere som resultat. Det anses derfor nødvendig med en konsesjonsordning og en tilsynsordning og nærmere lovbestemmelser om finansieringsselskapenes organisasjon og virksomhet.

Hvem skal loven omfatte?

I St. meld. nr. 99 (1973—74) om demokratisering av forretningsbankene ble det pekt på at kredittvesenet hittil har vært gjenstand for en sektorbehandling som ikke har

gitt anledning til en samlet behandling og vurdering av likeartede problemer i forbindelse med stiftelse, organisasjon og virksomhet. Samling i en lov av de foreliggende utkast til lover om kredittforetak, finansieringsforetak og låneformidling vil kunne danne et utgangspunkt for en senere samling av de fleste bestemmelser om kredittformidling og finansieringsvirksomhet i en lov om kredittvesenet.

I samsvar med disse synspunkter har altså departementet sammenarbeidet de foreliggende utkastene til en lov og dermed tatt det første skritt i retning av en eventuell framtidig lov om kredittvesenet. I prinsippet skal loven omfatte all finansieringsvirksomhet, men de sentrale bestemmelser sikter mot den virksomhet som drives av andre enn private og offentlige banker, samvirkelag, forsikringsselskaper og pensjonsinnetninger.

I lovutkastets §2 er unntakene regnet opp, men også for disse gjelder at de må følge lovens bestemmelser om formidling av lån og lånegarantier.

Om lovens alminnelige rekkevidde heter det at innholdet av begrepet finansieringsvirksomhet vil kunne skifte etter hvert som nye finansieringsformer dukker opp. Som eksempler på dette nevnes factoring og leasing, som er nye finansieringsformer her i landet.

Ellers presiserer departementet at det for spørsmålet om rekkevidden av loven vil være likegyldig i hvilken juridisk form virksomheten drives. Det vil også i prinsippet være likegyldig hvordan virksomheten finansieres, slik at det f.eks. ikke er noe vilkår at foretaket skaffer seg midler ved å ta imot kapital fra andre.

Når det gjelder foretaksformen, er depar-

tementet innstilt på at de institusjoner som omfattes av lovutkastet, enten må organiseres som selveiende institusjoner eller som aksjeselskaper. De eksisterende kreditt- og hypotekforeninger forutsettes imidlertid å kunne fortsette i samme form som hittil. Det enkelte foretak vil fritt kunne velge organisasjonsform. Aksjelovens bestemmelser vil gjelde for dem som organiserer seg som aksjeselskap, i den utstrekning det ikke er gitt avvikende regler i nærværende lov eller i forskrifter gitt i medhold av loven. Velges den selveiende form, vil det kunne bli aktuelt å fastsette nærmere organisasjonsregler i vedtektene. Vedtektene må godkjennes av myndighetene, og departementet forutsetter at Bankinspeksjonen vil kunne utarbeide mønstervedtekter for slike selveiende institusjoner. Det foreligger for øvrig en utredning som blant annet inneholder forslag til lovregler for selveiende institusjoner, og en eventuell lov av denne karakter vil trolig få anvendelse på selveiende institusjoner som driver kredittformidling.

Enkelte former for finansiering er foreløpelig unntatt fra loven, slik som finansiering som bare forekommer som enkeltstående tilfelle, eller som har karakter av mer tilfeldig virksomhet. Blir imidlertid virksomheten mer permanent, og det dreier seg om betydelige beløp, vil den rammes av lovens forbud mot å drive finansieringsvirksomhet uten konsesjon. Dette gjelder selv om ikke finansieringsvirksomheten framtrer som foretakets hovedvirksomhet, og selv om foretaket skulle nytte andre til å formidle utlånene.

Kredittsalg fra den som selger en vare eller tjeneste, er også uttrykkelig unntatt. Her merker en seg imidlertid at dersom

finansieringsvirksomheten skilles ut i et eget selskap, gjelder ikke unntaksbestemmelsen, selv om selskapet bare skal finansiere omsetning for morselskapet eller eierselskapet.

Utleie av fast eiendom eller løsøre vil også være unntatt fra loven. Derimot vil den gjelde for finansiell leasing, trass i sterke motforestillinger fra norske leasing-selskaper, som blant annet har pekt på den ugunstige konkurransesituasjon lovreguleringen kan medføre vis-à-vis utenlandske produksjonsforetak og leasingselskaper. Departementet mener imidlertid at leasing-selskapene også må omfattes av konsesjonsplikten dersom en skal få den ønskede innflytelse på strukturen i kredittformidlingsapparatet. Et annet spørsmål er om alle lovens bestemmelser vil vise seg hensiktsmessige i relasjon

Av annen virksomhet som loven ikke gjelder for, nevnes spesielt erverv av aksjer eller andre eierinteresser samt lån eller garanti for lån til egne ansatte. Fordi grensen mellom lån og innskudd av og til kan være uklar, er det også slått fast at innskudd i godkjent finansieringsinstitusjon vil falle utenfor loven.

Når det gjelder formidling av lån, hadde Meinich-utvalget foreslått at slik virksomhet ikke skulle kunne drives uten tillatelse av Kongen. Departementet har ikke fulgt utvalget på dette punkt, men foreslår at enhver som driver virksomhet som består i organisert eller ervervsmessig formidling av lån eller garanti for lån, skal melde fra om virksomheten til Bankinspeksjonen på skjema som inspeksjonen fastsetter. Banker og finansieringsforetak skal være unntatt fra bestemmelsene om meldeplikt. Låneformidling av mer tilfeldig karakter og begren-

set omfang vil heller ikke omfattes av meldeplikten.

Dersom ordningen med meldeplikt viser seg ikke å fungere tilfredsstillende, sier departementet at en vil komme tilbake til spørsmålet om konsesjonsplikt.

Lovutkastet inneholder en del alminnelige bestemmelser om god forretningsskikk ved låneformidling, blant annet at låneformidleren på betryggende måte skal ivareta både låntakers og långivers interesser og opplyse om den effektive rente og andre forhold av betydning. Ellers foreslås det at Kongen kan gi nærmere forskrifter om virksomheten og pålegge formidleren å stille sikkerhet for det ansvar han kan pådra seg ved utøvelse av virksomheten.

Konsesjon

De tidligere nevnte utredningsutvalgene tilrådte begge at det blir etablert en konsesjonsordning for finansieringsforetak. Bare på denne måten kan en sikre en hensiktsmessig og rasjonell utforming av kredittformidlingsapparatet. I samsvar med dette foreslås det i lovutkastet at konsesjon skal nektes hvis virksomheten ikke anses stemmende med allmenne interesser, eller hvis de vilkår loven stiller for slik virksomhet, ikke er oppfylt. I dette ligger at det må vurderes om det kan sies å være samfunnsmessig behov for institusjonens virksomhet, herunder om de foreliggende behov kan anses tilfredsstillende dekket av de eksisterende institusjoner. Sammenslutninger og opprettelse av avdelingskontorer og filialer vil også være avhengig av konsesjons-

myndighetenes godkjenning. Selskaper som allerede er etablert, må søke konsesjon for å kunne fortsette sin virksomhet. Departementet presiserer at også slike søknader vil kunne avslås av konsesjonsmyndighetene. Foretaket må da enten avvikle eller søke sammenslutning med en institusjon som har eller får tillatelse til å drive kredittformidlingsvirksomhet.

I praksis vil det ikke bli aktuelt å nekte konsesjon til eksisterende obligasjonsutstedende institusjoner. Derimot vil det kunne bli tilfelle for en rekke finansieringsselskaper. Departementet minner om at det har gitt offentlig uttrykk for dette tidligere, slik at igangværende foretak ikke uten videre har kunnet vente å få fortsette uberørt av de nye konsesjonsbestemmelsene.

Ved avgjørelsen om et foretak skal kunne få fortsette, vil departementet blant annet legge vekt på om det har vært i virksomhet i lang tid, på karakteren av virksomheten og på eventuelle fordeler forbundet med desentralisering og spesialisering. Ellers er departementet innstilt på å la igangværende foretak få rimelig tid til å avvikle virksomheten, eventuelt å finne fram til sammenslutningsalternativer.

Utenlandske foretak forutsettes ikke å kunne drive noen form for finansieringsvirksomhet uten tillatelse av Kongen. I tilfelle må det skje gjennom et foretak opprettet her i riket, og kontrollkomitéen skal oppnevnes av Bankinspeksjonen. Utlendingsadgang til å ha eierinteresser og til å ha tillitsverv i norske finansieringsforetak, er begrenset ved spesielle bestemmelser i lovutkastet.

Offentlig tilsyn

I dag er obligasjonsutstedende kredittforetak undergitt offentlig tilsyn gjennom Bankinspeksjonen. Dette er derimot ikke tilfelle for finansieringsselskapene. Departementet framhever at det behov som foreligger, best kan ivaretas av Bankinspeksjonen, som har den nødvendige myndighet til å føre et tidsmessig og rasjonelt tilsyn med forskjellige foretak. I tilsynsloven heter det blant annet at inspeksjonen skal se til at kredittinstitusjonene virker på hensiktsmessig måte og i samsvar med de hensyn som ligger til grunn for institusjonens opprettelse. Bankinspeksjonen har på dette grunnlag ansett seg berettiget til å reise spørsmål om alle sider ved virksomheten til de institusjoner den har hatt tilsyn med.

Departementet kommer i denne sammenheng også inn på forslaget om at Bankinspeksjonen skal overføres til Norges Bank. I forbindelse med overføringen går departementet inn for en styrking av Bankinspeksjonen. Inspeksjonen har overfor departementet framholdt at loven om finansieringsvirksomhet vil føre med seg et betydelig merarbeid, særlig i starten.

Når det gjelder tilsynet, må det for øvrig ses i sammenheng med foretakets egne kontrollorganer, revisor og kontrollkomité. Det forutsettes nær kontakt mellom disse og Bankinspeksjonen, og det er i lovutkastet derfor også foreslått at Bankinspeksjonen skal oppnevne ett av medlemmene i kontrollkomitéen.

Finansieringsforetakenes virksomhet

Finansieringsforetakene skal ifølge lovforslaget bare drive finansieringsvirksomhet

eller virksomhet som henger naturlig sammen med dette. Ellers forutsettes det at vedtektene skal inneholde en presis utforming av den virksomhet foretaket skal drive, slik at myndighetene kan påse at det dreier seg om et forsvarlig opplegg, og kontrollere at den faktiske virksomhet er i samsvar med vedtektene.

Departementet antar at de obligasjonsutstedende foretakenes virksomhet bør ha samme karakter som til nå. De bør fortsatt som hovedregel finansiere virksomheten ved salg av ihendehaverobligasjoner, men kortsiktige likviditetslån kan likevel i visse tilfelle aksepteres. Departementet avviser Sagbakken-utvalgets forslag om at foretak, f.eks. innen boligsektoren, skal kunne gi byggelån. I tilfelle måtte foretakene bygges ut og komme inn på områder som nå dekkes av forretnings- og sparebankene.

I finansieringsselskapene er en vesentlig del av midlene skaffet tilveie i form av innlån fra næringslivet. Departementet sammenligner disse med bankenes innskudd på særvilkår. Ved at finansieringsselskapene ikke har vært undergitt den samme kredittpolitiske kontroll og lovregulering som bankene, har de kunnet tilby høyere rente på innlånsmidlene.

Med hensyn til den kredittpolitiske reguleringen pekte Meinich-utvalget på at det gjeldende system med utlånstak kunne ha uheldige sidevirkninger for konkurranseforholdet mellom foretakene når ordningen blir opprettholdt gjennom flere år. Utvalget antydte et alternativ der utlånstaket ble erstattet med bestemmelser om at de samlede utlån fra det enkelte foretak ikke skulle utgjøre mer enn en fastsatt andel av selskapets forvaltningskapital. Departementet tar ikke standpunkt til forslaget,

men vil komme tilbake til det i en videre sammenheng der kredittlovens virkemidler blir vurdert på bredt grunnlag. Ellers antar departementet at kredittlovens bestemmelser gir grunnlag for å kunne regulere finansieringsselskapenes utlån i forhold til forvaltningskapitalen.

For så vidt gjelder de obligasjonsutstedende foretakene, erklærer departementet seg enig i uttalelsen fra Norges Bank om at de kredittpolitiske reguleringsmulighetene for disse er tilfredsstillende.

Lovforslaget inneholder begrensninger i adgangen til å plassere i fast eiendom, aksjer og andeler og skipsparter. Grensen er satt til halvparten av foretakets egenkapital, dvs. omtrent samme adgang som gjelder for forretningsbankene. Det er imidlertid ikke som i bankene først og fremst sikkerhetsmessige årsaker som er begrunnelsen, men departementet mener at slik virksomhet i prinsippet bør skje gjennom investerings-selskaper eller utviklings-selskaper.

Departementet har ikke funnet det nødvendig å utforme likviditetsbestemmelser for finansieringsforetakene. Innlånsformene vil være av en slik karakter at det bør være forholdsvis enkelt å beregne når innlånene forfaller.

Ansvarlig kapital

Kravet til en viss ansvarlig kapital i kredittinstitusjonene har dels vært begrunnet med at en på denne måten kan hindre en for sterk oppsplitting av kredittformidlingsapparatet, dels at tap ikke skal gå ut over dem som har betrodd sine midler til foretaket. Departementet anser ikke den førstnevnte grunn for å ha særlig interesse

når konsesjonsbestemmelsene er utformet slik tilfellet er i norsk lovgivning. Det skal på fritt grunnlag vurderes om det ut fra allmenne hensyn kan sies å være behov for institusjonens virksomhet.

Når det gjelder den sikkerhetsmessige siden, peker departementet på at ansvarlig kapital bare er én måte å imøtekomme kravet på. Garantiordninger og det begrensede solidaransvar i kredittforeninger nevnes som eksempler på andre dekningsmåter. Departementet vil ikke ta opp spørsmålet om det sikkerhetsmessige behov i sin fulle bredde i denne omgang, i betraktning av at dette også må vurderes i forbindelse med gjennomføringen av en demokratisering av forettningsbankene.

Begge de tidligere nevnte utredningsutvalgene nevnte at det burde fastsettes minstekrav til ansvarlig kapital eller egenkapital i foretakene. I lovutkastet er minstekravet til ansvarlig kapital satt til 5 mill. kroner, med adgang for Kongen til å gi samtykke til et lavere beløp. Imidlertid vil størrelsen på den ansvarlige kapitalen også kunne gjøres avhengig av virksomhetens omfang. Kongen kan gi nærmere forskrifter om dette, så vel som om fordelingen av den ansvarlige kapital på egenkapital, ansvarlig lånekapital og garantikapital.

Kravet til minstekapital skal gjelde også for allerede etablerte foretak. Departementet er ikke innstilt på å la dette stå i veien for å gi konsesjon til de obligasjonsutstedende kredittforetakene, men overfor finansieringsforetakene sies det at loven bør praktiseres strengere. Lempeligere behandling antydes for foretak i distriktene når det foreligger et begrunnet behov for de tjenester foretaket skal yte, og når det dreier seg om finansieringsforetak opprettet

av bransjeorganisasjoner som utelukkende betjener vedkommende bransje.

Med den sterkt varierende virksomhet finansieringsforetakene oppviser, er det vanskelig å operere med detaljerte kapitalrelasjoner i loven. Departementet er blitt stående ved et forslag om at den ansvarlige kapital til enhver tid skal utgjøre minst 10% av summen av foretakets utlån og garantier, med mindre Kongen samtykker i en lavere andel. Eventuelle avvik fra hovedregelen forutsettes vurdert i forbindelse med godkjenningen av vedtektene, eller fastsatt ved generelle forskrifter.

Organer og representasjonsordning

Lovforslaget forutsetter at en følger det tradisjonelle mønster når det gjelder det enkelte foretaks organer. Er et finansieringsforetak organisert som et aksjeselskap, vil det bety at en har generalforsamling, representantskap (som hovedregel), styre, kontrollkomité og revisjon. Er foretaket organisert på annen måte, må det alltid ha representantskap som kan utøve den myndighet som ellers tilligger generalforsamlingen.

Det er langt større grupper enn dem som direkte står bak opprettelsen av foretakene som vil ha interesse i og som vil være berørt av de avgjørelser som treffes. På denne bakgrunn har begge utredningsutvalgene understreket betydningen av at representantskapet får en allsidig sammensetning med representanter for ulike distrikter, interessegrupper og næringer. Departementet har gått ut fra at en slik bred sammensetning vil kunne sikres gjennom en viss offentlig representasjon i foretakenes representantskap.

I foretak organisert som aksjeselskaper, vil representantskapet ha den myndighet som følger av aksjeloven. Ellers utøver representantskapet den øverste myndighet i foretaket. Representantskapet i finansieringsforetak skal ifølge lovutkastet ha minst 12 medlemmer. Er foretaket organisert som aksjeselskap, kan Kongen samtykke i at selskapet ikke har representantskap.

Den brede og allsidige sammensetning av representantskapet som forutsettes, lar seg etter departementets oppfatning ikke gjennomføre bare ved en effektivisering av det gjeldende valgsystem. Erfaringer fra bankene og kredittforeningene tyder på at det er svært få aksjonærer, innskytere eller medlemmer til stede på valgmøtene. Departementet foreslår på denne bakgrunn en tilsvarende ordning som den en i dag har for forretningsbankene. Etter den skal Kongen, etter å ha innhentet forslag fra Norges Bank, oppnevne en fjerdedel av representantskapets medlemmer når foretakene har en forvaltningskapital på 100 mill. kroner eller mer. Departementet betegner dette som en foreløpig ordning, for ikke å foregripe den pågående utredning om demokratisering av forretningsbankene.

Representantskapet, eventuelt generalforsamlingen, skal velge styre i finansieringsforetakene. Styret skal som hovedregel ha fire valgte medlemmer, og i tillegg skal administrerende direktør sitte i styret. Dersom Kongen har gitt sitt samtykke til at et foretak ikke skal ha representantskap, skal Kongen oppnevne ett eller flere medlemmer av styret.

Det skal i alle finansieringsforetak være en kontrollkomité med minst tre medlemmer, som skal påse at virksomheten drives i samsvar med lov og vedtekter. Den skal spesielt føre tilsyn med styrets disposisjo-

ner. I betraktning av den nære kontakt det bør være mellom kontrollkomitéen og Bankinspeksjonen som offentlig tilsynsorgan, er det som tidligere nevnt, foreslått at ett av medlemmene skal oppnevnes av Bankinspeksjonen. De øvrige velges av representantskapet eller av generalforsamlingen hvis foretaket ikke har representantskap.

Foretakene skal ha statsautorisert revisor, valgt av representantskapet, eventuelt av kontrollkomitéen.

Skattlegging

Finansieringsselskaper og obligasjonsutstedende institusjoner som er organisert som aksjeselskap, skattlegges som andre aksjeselskaper. Kredittforeningene betaler derimot ikke formues- og inntektsskatt til stat og kommune.

Departementet uttaler at med den sterke styring som kredittinstitusjonene er underlagt, skulle det ikke være grunn til å skattlegge selveiende institusjoner av allmenntilgjengelig karakter. Kredittforeninger bør således fortsatt være fritatt for å betale formues- og inntektsskatt. Departementet antar at samme ordning også bør gjelde for andre selveiende kredittinstitusjoner hvor det ikke gjør seg gjeldende private fortjeneste- og eierinteresser. I første rekke vil dette få konsekvenser for sparebankene, men også for finansieringsforetak som måtte bli opprettet som eller omdannet til selveiende enheter.

Skattefriheten bør etter departementets oppfatning gjelde fra og med inntektsåret 1976. Forslag om endringer i skattelovene for å få gjennomført skattefriheten, vil bli lagt fram i en egen proposisjon om diverse skattesporsmål.

Oversikt over gjeldende kredittpolitiske bestemmelser i henhold til kredittloven av 25. juni 1965

- §§ 4– 6 Likviditetsreserver
- §§ 9–10 Plasseringsplikt
- § 11 Oppgaveplikt for private finansieringsselskaper, livs- og skadeforsikringsselskaper, forretnings- og sparebanker
- § 12 Utlånsregulering for private finansieringsselskaper og skadeforsikringsselskaper
- § 13 Oppgaveplikt over rente- og provisjonssatser
- § 15 Emisjonskontroll
Godkjenning av låneopptak hvor flere långivere deltar

Oppstillingen på de følgende sider har bare til formål å gi en oversikt over gjeldende kredittpolitiske bestemmelser. All praktisk anvendelse av bestemmelsene bør skje på grunnlag av rundskrivene fra Norges Bank. Listen er ajourført pr. 20. februar 1976.

Kredittlovens §§ 4–6. Likviditetsreserver for banker

Primære likviditetsreserver

	Primærreserver i prosent av beregningsgrunnlaget*)		Resolusjon
	Sør-Norge	Nord-Norge	
<i>Sparebanker</i> med forvaltningskapital over 10 mill. kroner	0	0	1974—05—31
<i>Forretningsbanker</i> under 1 000 » »	0	0	1975—05—30
			1974—01—25
	0		1975—06—20

*) Beregningsgrunnlaget er bankens samlede passiva med fradrag for en bloc-avskrivninger, rembursforpliktelser og ilgnede men ikke betalte skatter.

Kredittlovens §§ 9–10. Plasseringsplikt for banker, livsforsikringsselskaper, pensjonskasser og -fond

Plasseringsplikt

	Utgangspunkt for beregning	Plasserings- plikt*)	Tillatt reduksjon*)	Resolusjon
<i>Sparebanker</i> i Sør-Norge	1969—09—30	33%	30%	1969—09—26
i Nord-Norge	Gjennomsnitt av 1971, 06, 07, 08	15%	15%	1971—10—15
<i>Forretningsbanker</i> i Sør-Norge	Gjennomsnitt av 1971, 03, 04, 05	33%	30%	1971—07—23
i Nord-Norge	Gjennomsnitt av 1971, 06, 07, 08	15%	15%	1971—10—15
<i>Livsforsikringsselskaper</i>	1969—12—31	40%	30%	1969—09—26
<i>Private og kommunale pensjons- kasser og -fond</i> med forvaltningskapital over 2 mill. kroner				
i Sør-Norge	1971—12—31	40%	30%	1972—03—24
i Nord-Norge	1971—12—31	20%	20%	1971—10—15

*) Fotnote: Se neste side.

Kredittlovens § 11. Oppgaveplikt for private finansieringsselskaper, livs- og skadeforsikringsselskaper, forretnings- og sparebanker

Oppgaveplikt

for <i>private finansieringsselskaper</i>	Diverse oppgaver	Finansdepartementets bestemmelse 1966—03—15
	Lånegarantier	Finansdepartementets bestemmelse 1974—12—24
for <i>livsforsikringsselskaper</i>	Diverse oppgaver	Finansdepartementets bestemmelse 1972—08—10
for <i>skadeforsikringsselskaper</i>	Diverse oppgaver	Finansdepartementets bestemmelse 1972—08—10
	Lånegarantier	Finansdepartementets bestemmelse 1974—12—24
for <i>forretningsbanker</i>	Primærlikvider	Finansdepartementets bestemmelse 1975—06—12

Kredittlovens § 12. Utlånsregulering for private finansieringsselskaper og skadeforsikringsselskaper

Utlånsregulering

	Tillatt utlånsøkning pr. utgangen av 1. og 2. kvartal 1976 i forhold til faktiske**) utlån 12 mndr. tidligere	Resolusjon
for <i>private finansieringsselskaper</i>		
med utlån over 1 mill. kroner og for selskaper stiftet etter 1. desember 1972 med utlån over 500 000 kroner		1975—12—19
med hovedsakelig factoring-virksomhet	22%	
med hovedsakelig annen virksomhet enn factoring	13%	
	Tillatt utlånsøkning i forhold til faktiske utlån***) pr. 31. desember 1975	
for <i>skadeforsikringsselskaper</i>		1975—12—19
med forvaltningskapital over 10 mill. kroner ved utgangen av 1. kvartal 1976	6%	
2. » 1976	9%	
3. » 1976	12%	
4. » 1976	12%	

Fotnote til foregående side.

*) Plasseringsplikt beregnes av økning i forvaltningskapital i forhold til utgangspunktet. Reduksjon i plasseringsplikt tillates ved nedgang i forvaltningskapital i forhold til utgangspunktet. Oppgjørstidspunkt er utgangen av hvert kvartal med unntak av sparebankene i Nord-Norge og forretningsbankene, som har to-månedersperioder (utgangen av januar,

mars, mai osv.). Plasseringsplikt pålegges ikke hvis beholdning av norske ihendehaverobligasjoner overstiger 30% av forvaltningskapitalen for forretningsbankene (kredittlovens § 9), 30% for sparebankene (resolusjon av 2. mars 1973) og 60% for de andre institusjoner (kredittlovens § 9). Maksimalsatsen for bankene er ved kongelig resolusjon av 9. mai 1975 redusert fra 30% til 23%.

Fotnoter fortsetter på neste side.

Kredittlovens § 13. Oppgaveplikt over rente- og provisjonssatser

---

Oppgaveplikt

Oppgaveplikt for forretnings- og sparebanker, livs- og skadeforsikringselskaper samt kreditt- og hypotekforeninger til Norges Bank over hvilke rente- og provisjonssatser som nyttes ved inn- og utlån. Oppgaveplikten for disse institusjoner omfatter også melding til Norges Bank om enhver *endring* av de rente- og provisjonssatser som blir nyttet.

Finansdepartementets forskrift av 6. juli 1965, rundskriv av 15. juli 1965 fra Norges Bank.

Oppgaveplikten ble ved Finansdepartementets bestemmelse av 23. mars 1966 utvidet til også å gjelde private finansieringsselskaper.

Kredittlovens § 15. Emisjonskontroll

Emisjoner

Lån mot utstedelse av ihendehaverobligasjoner eller andre omsetningsgjeldsbrev hvorav det utstedes mange i sammenheng og med lik tekst, må ikke legges ut til offentlig tegning eller tas opp på annen måte uten etter samtykke fra Finansdepartementet.

Heller ikke andre lån kan gis av syv eller flere långivere sammen uten etter samtykke fra Finansdepartementet.

Lån som omfattes av forskriftenes § 1, annet punktum, kan unntas fra regulering når lånebeløpet utgjør mindre enn 5 mill. kroner. Søknad om unntak sendes Norges Bank.

Finansdepartementets forskrift av 10. mars 1972, rundskriv av 15. mars 1972 og 12. oktober 1973 fra Norges Bank.

Fotnoter til foregående side.

***) Utlån til kredittinstitusjoner og til utlandet regnes ikke med.

Dersom de faktiske utlån ved utgangen av de enkelte kvartaler i 1975 overstiger det tillatte utlånsnivå, skal det tillatte utlånsnivå danne utgangspunkt for beregning av utlånsrammen i de enkelte kvartaler i 1976.

***) Utlån til statsforvaltningen, til andre kredittinstitusjoner og til utlandet regnes ikke med.

Dersom de faktiske utlån 31. desember 1975 overstiger det tillatte utlånsnivå, skal det tillatte utlånsnivå 31. desember 1975 danne utgangspunkt for beregning av utlånsrammen i de enkelte kvartaler i 1976.

Tabeller

1a.	Norges Banks balanse	11b.	Sparebanker. Bevilget kassekreditt og byggelån
1b.	Spesifikasjon av Norges Banks utlån	12.	Sparebankenes likviditet
2.	Utenriksregnskap for Norge	13.	Balanse for private finansierings-selskaper
3.	Norges totale gull- og valuta-beholdninger	14.	Balanscutdrag for livsforsikrings-selskaper
4.	Salgskurser for en del valutaer på Oslo Børs	15.	Balanscutdrag for skadeforsikrings-selskaper
5a.	Bankenes kronelikviditet	16.	Balanse for statsbanker
5b.	Bankenes valutalikviditet	17.	Balanse for kredittforeninger o.l.
6a.	Forretningsbankenes utlån til publikum	18.	Nettoemisjoner av norske ihende-haverobligasjoner, fordelt på langivere
6b.	Sparebankenes utlån til publikum	19.	Kreditt-tilførsel til private og kommuner
7.	Forretningsbankenes balanse	20a.	Endringer i publikums likviditet
8a.	Forretningsbanker. Utlån til publikum, fordelt på utlånarter	20b.	Sammensetningen av publikums likviditet
8b.	Forretningsbanker. Bevilget kassekreditt og byggelån		
9.	Forretningsbankenes likviditet		
10.	Sparebankenes balanse		
11a.	Sparebanker. Utlån til publikum, fordelt på utlånarter		

Standard tegn:

- Tall kan ikke forekomme
- .. Oppgave mangler
- ... Oppgave mangler foreløpig
- Null

Tabell 1a. Norges Banks balanse (Mill. kroner)

	31/12 1973	31/12 1974	31/1 1975	30/9 1975	31/12 1975	31/1 1975
Offisielle gull- og valutareserver	8 971	9 976	9 471	11 320	12 495	11 659
Norske statskasseveksler	431	461	1 568	1 460	399	1 692
Norske ihendehaverobligasjoner	712	616	512	2 433	2 218	2 216
Utlån til forretnings- og sparebanker	1 288	1 886	330	336	1 079	61
Statens konsoliderte konto	5 430	5 430	5 430	5 430	5 430	5 430
Andre aktiva	2 422	2 000	2 086	2 333	2 231	1 793
Aktiva i alt	19 254	20 369	19 397	23 312	23 852	22 851
Sedler og mynt i omlop	9 943	11 314	11 018	12 113	12 969	12 713
Statens konti	3 604	3 433	1 997	4 725	3 371	3 109
Andre offentlige konti	1 970	2 157	2 017	2 059	2 892	1 933
Folioinnskudd fra forretnings- og sparebanker	75	129	720	905	472	1 036
Utenlandske kroneinnskudd m.v.	113	278	631	156	151	162
Skattefrie fondsavsetninger	1 018	769	612	386	351	255
Andre passiva	2 531	2 289	2 402	2 968	3 646	3 643
Passiva i alt	19 254	20 369	19 397	23 312	23 852	22 851

Kilde: Norges Bank.

Tabell 1b. Spesifikasjon av Norges Banks utlån (Mill. kroner)

	31/12 1973	31/12 1974	31/1 1975	30/9 1975	31/12 1975	31/1 1975
Forretningsbanker	1 247	1 840	258	269	1 007	15
Herav:						
Ikke behovsprøvede lån	1 027	1 715	25	185	528	0
Lån på særvilkår	220	125	233	84	479	15
Sparebanker	41	46	72	67	72	46
Herav:						
Ikke behovsprøvede lån	37	35	43	44	50	26
Lån på særvilkår	4	11	29	23	22	20
Andre sektorer	108	170	185	192	187	131
Herav:						
Statsgaranterte fiskelån	41	85	92	105	85	79
I alt	1 396	2 064	515	528	1 266	192

Kilde: Norges Bank.

Tabell 2. Utenriksregnskap for Norge (Mill. kroner)

	1/1 - 30/11		Siste 3 mndr. pr. 30/11	
	1974	1975	1974	1975
Eksport av varer ekskl. råolje	25 874	24 487	7 677	7 403
Eksport av råolje	469	2 771	168	1 602
Import av varer	-40 414	-43 562	-12 161	-13 443
Varebalansen	-14 071	-16 304	-4 316	-4 438
Eksport av nye skip, oljerigger og boreplattformer	1 888	4 033	633	718
Eksport av eldre skip	3 604	2 686	941	793
Import av skip	-4 394	-6 098	-1 548	-1 633
Netto frakter	10 490	7 840	2 435	1 915
Reisetrafikk, netto	-347	-879	-180	-336
Andre tjenester	-380	-253	55	751
Vare- og tjenestebalansen	-3 210	-8 975	-1 980	-2 230
Rente- og stønadsbalansen	-2 030	-2 440	-665	-895
A. Driftsbalansen	-5 240	-11 415	-2 645	-3 125
Herav:				
Skipsfart	8 740	3 544	1 525	809
Oljevirkosomhet i Nordsjøen	-3 409	-2 231	-909	409
Andre sektorer	-10 571	-12 728	-3 261	-4 343
B. Langsiktige kapitaltransaksjoner, netto	4 222	10 932	1 629	4 095
Herav:				
Statsforvaltningen	-145	3 625	-44	1 319
Kommuner, inkl. Kommunalbanken	37	1 082	-18	454
Forretnings- og sparebanker	-2	9	1	7
Andre finansinstitusjoner, ekskl. Kommunalbanken	-14	-129	-12	-63
Skipsfart	772	1 859	313	392
Oljevirkosomhet i Nordsjøen	3 397	2 702	1 092	-92
Andre private og offentlige foretak	177	1 784	297	2 078
C. Grunnbalansen (A+B)	-1 018	-483	-1 016	970
D. Kortsiktige kapitaltransaksjoner ekskl. Norges Bank	3 046	1 950	2 264	-1 464
Herav:				
Statsforvaltningen	18	-327	-5	-19
Kommuner	-4	-	-	-
Forretnings- og sparebanker	1 067	-473	1 228	-174
Andre finansinstitusjoner	146	12	130	54
Skipsfart	-608	402	624	-2
Oljevirkosomhet i Nordsjøen	-26	-743	-19	-818
Andre private og offentlige foretak	763	473	225	-395
Andre kortsiktige kapitaltransaksjoner og statistiske feil	1 690	2 606	81	-110
E. Endring i Norges Banks kortsiktige netto fordringer overfor utlandet (C+D)	2 028	1 467	1 248	-494
F. Korreksjon for poster som ikke inngår i netto gull- og valutabeholdningen	-2	9	-1	5
G. Endring i Norges Banks netto gull- og valutabeholdninger ikke forårsaket av transaksjoner	54	125	69	48
Endring i Norges Banks netto gull- og valutabeholdninger (E+F+G)	2 080	1 601	1 316	-441

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og Norges Bank.

Tabell 3. Norges totale gull- og valutabeholdninger (Mill.kroner)

	31/12 1973	30/11 1974	31/12 1974	30/6 1975	30/9 1975	30/11 1975
Norges Banks netto gull- og valuta- beholdninger (a-b)	8 856	10 936	9 695	10 652	11 161	11 296
a) Offisielle gull- og valutareserver	8 969	11 745	9 973	10 778	11 317	11 415
Herav:						
Gull	235	235	235	235	235	235
Reserveposisjon i IMF	436	482	445	495	521	553
Lån til IMF	..	..	..	..	11	139
Spesielle trekkrettigheter i IMF	605	606	569	574	574	574
Bankinnskudd i utlandet og utenlandske verdipapirer	7 693	10 422	8 724	9 474	9 976	9 914
b) Utenlandske kroneinnskudd i Norges Bank	113	809	278	126	156	119
Herav:						
Banker	67	779	241	39	66	56
Andre innskytere	46	30	37	87	90	63
Forretnings- og sparebankers netto valutabeholdninger (a-b)	-976	-2 125	-1 710	-1 889	-1 415	-1 357
a) Bankinnskudd i utlandet	1 067	1 090	1 322	1 327	1 860	1 823
b) Kortsiktig gjeld i utlandet	2 043	3 215	3 032	3 216	3 275	3 180
Norges Banks og forretnings- og sparebankers netto gull- og valuta- beholdninger	7 880	8 811	7 985	8 763	9 746	9 939
Andre sektors netto valuta- beholdninger (a-b)	2 404	2 602	2 292	1 134	998	1 557
a) Bankinnskudd i utlandet og utenlandske verdipapirer	4 146	4 594	4 351	3 856	4 148	4 615
Herav:						
Rederier	2 766	3 243	3 050	2 475	2 952	3 039
Forsikringsselskaper	815	681	675	625	686	732
Handels- og industriselskaper o.a.	565	670	626	756	510	844
b) Kortsiktige valutalån fra utlandet	1 742	1 992	2 059	2 722	3 150	3 058
Totale netto gull- og valutabeholdninger	10 284	11 413	10 277	9 897	10 744	11 496

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 4. Salgskurser for en del valutaer notert på Oslo Børs

	100 Danske kr.	100 Svenske kr.	1 Pund sterling	1 U.S. dollar	1 Canadisk dollar	100 Tyske mark	100 Schw. frcs.	100 Gylden	100 Belgiske frcs.	100 Franske frcs.	100 Lire
Sentralkurs ¹⁾	90,672	124,914				213,413		204,807	14,1221	123,716	
1970											
Gjennomsnitt	95,4872	138,0836	17,1277	7,1508	6,8618	196,3492	166,1543	197,9911	14,4293	129,5443	1,1427
Høyst	95,65	136,85	17,22	7,16	7,125	197,35	166,85	199,25	14,45	129,90	1,153
Lavest	95,35	137,35	17,03	7,13	6,66	194,00	165,15	196,85	14,38	128,75	1,138
1971											
Gjennomsnitt	95,078	137,864	17,172	7,024	6,961	202,311	171,141	201,554	14,503	129,691	1,1389
Høyst	95,70	138,85	17,295	7,1525	7,135	210,70	176,00	208,00	14,985	129,85	1,152
Lavest	93,35	135,80	16,91	6,70	6,71	196,15	165,65	197,85	14,28	122,20	1,118
1972											
Gjennomsnitt	95,0685	138,8190	16,4822	6,5943	6,6616	206,9772	172,9671	205,6454	15,0086	130,9345	1,1326
Høyst	97,25	140,50	17,42	6,7375	6,7775	209,85	176,45	210,65	15,28	132,65	1,144
Lavest	93,45	137,25	15,32	6,51	6,575	204,35	169,85	203,00	14,855	128,65	1,122
1973											
Gjennomsnitt	95,619	132,179	14,076	5,749	5,749	217,208	182,252	206,914	14,836	129,722	0,994
Høyst	97,70	140,45	15,88	6,6525	6,69	229,50	190,95	220,35	15,20	132,60	1,145
Lavest	91,05	123,60	13,03	5,1625	5,1725	203,90	173,55	200,70	13,96	122,00	0,900
1974											
Gjennomsnitt	91,2076	124,9374	12,9440	5,5401	5,6637	214,1652	186,4446	206,2162	14,2536	115,5120	0,8601
Høyst	93,00	128,05	13,540	6,0875	6,1375	218,55	209,90	209,00	14,49	122,20	0,96
Lavest	89,10	122,65	12,24	5,1725	5,2725	209,30	178,35	200,90	13,85	107,00	0,812
1975											
Desember											
Høyst	91,20	127,35	11,325	5,5975	5,515	213,50	213,45	208,50	14,20	125,50	0,827
Lavest	90,20	126,00	11,19	5,54	5,475	211,95	208,05	206,85	14,105	124,85	0,821
1976											
31. januar	90,60	127,05	11,30	5,5675	5,5675	214,60	214,05	208,85	14,22	124,55	0,752

1) Sentralkurs i norsk regning for valutaer som deltar i det europeiske valutamasarbeid.

Kilde: Oslo Børs, Norges Bank.

Tabell 5a. Bankenes likviditet. Endringsanalyse¹⁾ (Mill.kroner)

Likviditetstilførsel+/inndragning—	1/1—31/1		Siste 3 mndr. pr. 31/1		Siste 12 mndr. pr. 31/1	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976
1. Staten og andre offentlige konti	1 847	2 863	1 704	2 260	-422	3 119
2. Publikums kassehold (oppgang —)	217	188	-504	-506	-1 453	-1 584
3. Nettosalg av valuta til Norges Bank	-439	-496	-1 303	-651	216	-1 464
4. Sjekk-kreditter i Norges Bank	80	-111	236	-25	452	-206
5. Likviditetsslån i Norges Bank	-1 556	-1 018	44	-38	203	-269
6. Norges Banks andre transaksjoner enn kreditt til banker og kjøp av valuta fra banker	-17	-372	-419	-333	-422	-58
A. Primærlikvider (1+2+3+4+5+6)	132	1 054	-242	707	-1 426	-462
Herav:						
a) Kassebeholdning	-73	-64	-30	9	-25	48
b) Folio i Norges Bank	594	563	458	825	19	113
c) Folio i Postgiro	-57	-50	26	-21	-38	-13
d) Statskasseveksler	-332	605	-696	-106	-1 382	-610
B. Pliktige primærlikvider ²⁾ (oppgang —)	-171	-35	-205	5	480	1 606
C. Disponible primærlikvider (A+B)	-39	1 019	-447	712	-946	1 144
D. Likviditetsslån i Norges Bank	-1 556	-1 018	44	-38	203	-269
E. Frie primærlikvider (C—D)	1 517	2 037	-491	750	-1 149	1 413
Beholdningstall pr. utgangen av januar:						
Frie primærlikvider						
I mill. kroner	-1 184	314				
I % av forvaltningskapital	-1,7	0,4				

¹⁾ Tallene bygger hovedsakelig på Norges Banks regnskap. Blant annet på grunn av ulik periodisering i forhold til forretnings- og sparebankenes egne oppgaver kan det oppstå avvik fra Statistisk Sentralbyrås bankstatistikk.

²⁾ For banker uten primærreservekrav i henhold til kredittloven antar en at egne krav utgjør 3% av forvaltningskapitalen i forretningsbanker og 2% i sparebanker.

Kilde: Norges Bank.

Tabell 5b. Bankenes valutalikviditet. Endringsanalyse¹⁾ (Mill.kroner)

Likviditetstilførsel+/inndragning—	1/1—31/11		Siste 3 mndr. pr. 30/11		Siste 12 mndr. pr. 30/11	
	1974	1975	1974	1975	1974	1975
1. Gjeld etc. i utlandet	506	-404	364	-171	401	-291
2. Tilførsel av valuta fra andre norske sektorer	1 005	-952	121	-1 362	1 235	-598
3. Nettokjøp av valuta fra Norges Bank	-1 886	1 482	-1 278	1 684	-1 953	1 625
A. Innskudd i utenlandske banker (1+2+3)	-355	126	-793	151	-317	736
B. Innskudd fra utenlandske banker	442	-404	284	-153	298	-91
C. Netto valutalikvider (A—B)	-797	530	-1 077	304	-615	827
Beholdningstall pr. utgangen av november:						
Netto valutalikvider						
I mill. kroner	-1 176	-349				
I % av forvaltningskapital	-1,7	-0,4				

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 6a. Forretningsbankenes utlån til publikum¹⁾ (Mill. kroner)

	1974			1975		
	Månedlig utlånsøkning	Kumulert utlånsøkning Faktiske tall	Sesong-korrigerede tall	Månedlig utlånsøkning	Kumulert utlånsøkning Faktiske tall	Sesong-korrigerede tall
Januar	-280	-280	100	-243	-243	183
Februar	630	350	397	812	569	620
Mars	655	1 005	685	776	1 345	983
April	676	1 681	1 214	154	1 499	981
Mai	255	1 936	1 487	356	1 855	1 356
Juni	510	2 446	1 798	519	2 374	1 658
Juli	-317	2 129	2 105	-553	1 821	1 794
August	174	2 303	2 206	318	2 139	2 032
September	304	2 607	2 169	821	2 960	2 466
Oktober	-507	2 100	1 909	171	3 131	2 908
November	675	2 775	2 479	706	3 837	3 497
Desember	-153	2 622	2 622			

1) Tallene for 1974 er justert i samsvar med utlånsdefinisjonen i bankstatistikken fra 1/1 1975.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 6b. Sparebankenes utlån til publikum¹⁾ (Mill. kroner)

	1974			1975		
	Månedlig utlånsøkning	Kumulert utlånsøkning Faktiske tall	Sesong-korrigerede tall	Månedlig Utlånsøkning	Kumulert utlånsøkning Faktiske tall	Sesong-korrigerede tall
Januar	16	16	175	107	107	289
Februar	219	235	360	196	303	446
Mars	212	447	483	205	508	549
April	77	524	560	292	800	842
Mai	367	891	909	178	978	999
Juni	220	1 111	1 037	331	1 309	1 224
Juli	149	1 260	1 260	148	1 457	1 457
August	137	1 397	1 454	124	1 581	1 646
September	175	1 572	1 630	310	1 891	1 956
Oktober	118	1 690	1 845	279	2 170	2 348
November	350	2 040	2 158	241	2 411	2 546
Desember	319	2 359	2 359			

1) Se note til tabell 6a.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 7. Forretningsbankenes balanse (Mill.kroner)

	31/12 1973	30/11 1974	31/12 1974	30/6 1975	30/9 1975	30/11 1975
Primærlikvider	2 409	1 595	2 616	1 097	1 483	763
Stats- og statsgaranterte ihendehaverobligasjoner	4 999	5 573	5 336	5 569	6 167	6 784
Andre norske ihendehaver- obligasjoner	1 752	2 443	2 581	2 919	3 099	3 079
Innskudd i forretnings- og sparebanker	1 269	865	1 282	1 427	1 202	1 023
Innskudd i utenlandske banker	1 049	704	1 324	1 315	1 846	1 812
Lån til utlandet	369	355	367	116	146	135
Utlån til publikum	21 707	24 468	24 283	27 017	27 593	28 471
Øvrige aktiva — en bloc- avskrivninger	2 054	2 077	2 379	2 719	2 626	2 785
Aktiva i alt	35 608	38 080	40 168	42 179	44 162	44 852
Innskudd fra publikum i norske kroner	23 243	24 662	25 942	28 398	29 362	28 958
Innskudd fra publikum i utenlandsk valuta	1 482	1 686	1 730	1 398	1 680	1 516
Innskudd fra forretningsbanker	1 793	1 078	1 659	1 690	1 538	1 579
Innskudd fra sparebanker	1 315	1 869	1 776	1 829	2 196	2 207
Lån i Norges Bank	1 255	460	1 840	895	335	608
Utenlandske innskudd og lån i utlandet	1 767	2 354	2 559	2 755	2 806	2 614
Annen gjeld	1 459	2 256	1 549	1 978	2 797	3 734
Øvrige passiva	3 294	3 715	3 113	3 236	3 448	3 636
Passiva i alt	35 608	38 080	40 168	42 179	44 162	44 852
Spesifikasjoner:						
Fordringer på utlandet	2 286	1 902	2 585	2 057	2 632	2 566
Gjeld til utlandet	2 364	2 830	3 019	2 878	2 933	2 746
Garantier	8 488	10 061	10 033	10 718	10 922	11 089

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 8a. Forretningsbanker. Utlån til publikum fordelt på utlånsarter

Ved utgangen av måneden	Veksler	Utlån mot avbet.- kontrakter	Kasse- kreditt	Bygge- lån	Andre utlån		Utlån til publ. i alt
					Lopetid:		
					Under 1 år	1 år og over	
1973 — Desember							
Mill. kroner	..	..	6 584	3 209	..	..	21 708
Andel av total i %			30,3	14,8			100
1974 — November							
Mill. kroner	..	..	7 507	3 703	..	..	24 468
Andel av total i %			30,7	15,1			100
1974 — Desember							
Mill. kroner	..	..	7 172	3 726	..	..	24 283
Andel av total i %			29,5	15,3			100
1975 — November							
Mill. kroner	1 754	1 185	8 182	4 111	1 337	11 902	28 471
Andel av total i %	6,2	4,2	28,7	14,4	4,7	41,8	100
Endring i perioden							
1974 3. kvartal	..	..	-158	41	..	..	180
1975 3. kvartal	-123	41	-222	228	240	412	576
1974 Januar/november	..	..	923	492	..	..	2 706
1975 Januar/november	..	..	1 010	385	..	..	4 188

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Tabell 8b. Forretningsbanker. Bevilget kassekreditt og byggelån

	Bevilget (Mill. kroner)		Utnyttingsgrad i %	
	Kassekreditt	Byggelån	Kassekreditt	Byggelån
1973 Desember	10 965	5 416	60,0	59,3
1974 November	12 178	6 150	61,6	60,2
Desember	12 221	6 114	58,7	60,9
1975 November	14 347	6 537	57,0	62,9
Endring i perioden			(Prosentpoeng)	
1974 3. kvartal	-30	76	-1,2	-0,1
1975 3. kvartal	607	299	-4,4	0,6
1974 Januar/november	1 213	734	1,6	0,9
1975 Januar/november	2 126	423	-1,7	2,0

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 9. Forretningsbankenes likviditet¹⁾ (Mill. kroner)

Ved utgangen av måneden	Primær- likvider (1)	Pliktige primær- likvi- der ²⁾ (2)	Lån i Norges Bank (3)	Frie primærlikvider (1-2-3)		Netto innskudd i utenlandske banker (6)	Netto innskudd i spare- banker (7)
				I alt (4)	I % av forv.kap. (5)		
1973 Desember	2 409	2 757	1 255	-1 603	-4,5	-392	-804
1974 Mars	2 073	2 800	1 039	-1 766	-4,9	-683	-825
Juni	1 764	2 197	2 712	-3 145	-8,2	-197	-1 234
September	1 188	2 264	405	-1 481	-3,9	-691	-1 533
Desember	2 616	2 851	1 840	-2 075	-5,2	-885	-1 329
November	1 595	2 919	460	-1 784	-4,7	-1 178	-1 617
1975 Januar	1 913	3 013	298	-1 398	-3,5	-952	-1 545
Februar	1 958	2 196	1 612	-1 850	-4,6	-535	-1 385
Mars	1 173	2 242	783	-1 852	-4,6	-603	-1 197
April	1 242	1 847	2 162	-2 767	-6,7	-1 057	-1 009
Mai	888	1 885	1 016	-2 013	-4,9	-1 102	-1 296
Juni	1 097	1 215	895	-1 013	-2,4	-1 007	-1 474
Juli	1 401	1 266	92	43	0,1	-734	-1 867
August	1 026	1 289	379	-642	-1,5	-661	-1 656
September	1 483	1 325	335	-177	-0,4	-492	-1 987
Oktober	1 376	1 341	132	-97	-0,2	-496	-2 136
November	763	1 346	608	-1 191	-2,7	-354	-2 019
Desember							

Endring i perioden

(Prosentpoeng)

1974 3. kvartal	-576	67	-2 307	1 664	4,3	-494	-299
1975 3. kvartal	386	110	-560	836	2,0	515	-513
1974 Januar/november	-814	162	-795	-181	-0,2	-786	-813
1975 Januar/november	-1 853	-1 505	-1 232	884	2,5	531	-690

¹⁾ Tallene bygger på Statistisk Sentralbyrås bankstatistikk. På grunn av ulik periodisering kan det oppstå avvik i forhold til Norges Banks regnskap. Se note 1, tabell 5.

²⁾ Se note 3, tabell 5.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 10. Sparebankenes balanse (Mill.kroner)

	31/12 1973	30/11 1974	31/12 1974	30/6 1975	30/9 1975	30/11 1975
Primærlikvider	1 233	490	467	504	499	448
Stats- og statsgaranterte ihendehaverobligasjoner	4 128	4 470	4 443	4 380	4 290	4 307
Andre norske ihendehaverobligasjoner	1 936	2 304	2 462	2 699	2 929	3 077
Innskudd i forretningsbanker	1 430	1 921	2 003	2 142	2 149	2 303
Innskudd i sparebanker	328	281	358	334	418	494
Utlån til publikum	17 546	19 518	19 942	21 250	21 823	22 364
Øvrige aktiva — en bloc avskrivninger	216	254	194	435	349	361
Aktiva i alt	26 817	29 238	29 869	31 744	32 457	33 354
Innskudd fra publikum	24 371	25 796	27 161	28 367	28 772	29 270
Innskudd fra forretnings- og sparebanker	680	556	683	654	677	803
Lån i Norges Bank	33	143	54	117	110	210
Øvrige passivaposter	1 733	2 743	1 971	2 606	2 898	3 071
Passiva i alt	26 817	29 238	29 869	31 744	32 457	33 354
Spesifikasjoner:						
Fordringer på utlandet	52	39	52	64	55	49
Gjeld til utlandet	122	116	129	154	129	130
Garantier	409	574	583	682	730	748

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 11a. Sparebanker. Utlån til publikum fordelt på utlånsarter

Ved utgangen av måneden	Veksler	Utlån mot avbet.- kontrakter	Kasse- kreditt	Bygge- lån	Andre utlån		Utlån til publ. i alt
					Under 1 år	Løpetid: 1 år og over	
1973 — Desember							
Mill. kroner	..	..	1 589	2 529	..	..	17 546
Andel av total i %			9,1	14,4			100
1974 — November							
Mill. kroner	..	..	1 771	3 015	..	..	19 518
Andel av total i %			9,1	15,4			100
1974 — Desember							
Mill. kroner	..	..	1 770	3 117	..	..	19 942
Andel av total i %			8,9	15,6			100
1975 — November							
Mill. kroner	197	326	1 926	3 598	226	16 091	22 364
Andel av total i %	0,9	1,5	8,6	16,0	1,0	72,0	100
Endring i perioden							
1974 3. kvartal	..	..	-82	113	..	..	461
1975 3. kvartal	-16	21	-142	188	11	510	572
1974 Januar/november	..	..	182	486	..	..	1 972
1975 Januar/november	..	..	156	481	..	..	2 422

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Tabell 11b. Sparebanker. Bevilget kassekreditt og byggelån

	Bevilget (Mill. kroner)		Utnyttingsgrad i %	
	Kassekreditt	Byggelån	Kassekreditt	Byggelån
1973 Desember	2 474	3 957	64,2	63,9
1974 November	2 774	4 455	63,8	67,7
Desember	2 769	4 505	63,9	69,2
1975 November	3 354	5 290	57,4	68,0
Endring i perioden			(Prosentpoeng)	
1974 3. kvartal	39	226	-4,7	-1,1
1975 3. kvartal	79	361	-5,8	-1,3
1974 Januar/november	300	498	-0,4	3,8
1975 Januar/november	585	785	-6,5	-1,2

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 12. Sparebankenes likviditet¹⁾ (Mill. kroner)

Ved utgangen av måneden	Primær- likvider (1)	Pliktige primær- likvi- der ²⁾ (2)	Lån i Norges Bank (3)	Frie primærlikvider (1-2-3)		Netto innskudd i utenlandske banker (6)	Netto innskudd i forretn- banker (7)
				I alt (4)	1 % av forv.kap. (5)		
1973 Desember	1 233	1 219	33	-19	-0,1	13	1 084
1974 Mars	1 202	1 249	216	-263	-0,1	21	650
Juni	590	543	99	-52	-0,2	56	1 354
September	537	563	41	-67	-0,2	8	1 459
Desember	467	585	54	-172	-0,6	9	1 691
November	490	579	143	-232	-0,8	2	1 717
1975 Januar	472	594	74	-196	-0,7	30	1 692
Februar	404	594	73	-263	-0,9	30	1 652
Mars	461	606	93	-238	-0,8	16	1 384
April	426	606	143	-323	-1,1	35	1 307
Mai	420	622	270	-472	-1,5	15	1 401
Juni	504	620	117	-233	-0,7	8	1 842
Juli	542	634	81	-173	-0,5	9	1 944
August	454	645	60	-251	-0,8	8	2 052
September	499	650	110	-261	-0,8	6	1 907
Oktober	437	665	78	-306	-0,9	13	2 387
November	448	667	210	-429	-1,3	5	2 027
Desember							
Endring i perioden (Prosentpoeng)							
1974 3. kvartal	-53	20	-58	-15	0	-48	105
1975 3. kvartal	-5	30	-7	-28	-0,1	-2	65
1974 Januar/november	-743	-640	110	-213	-0,7	-11	633
1975 Januar/november	-19	82	156	-257	-0,7	-4	336

1) Se note 1, tabell 9.

2) Se note 3, tabell 5.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13. Balanse for private finansieringsselskaper (Mill. kroner)

	Endringer					Siste 12 mndr. pr. 30/9-75
	Balanse pr. 30/9 1975	3. kvartal		1.-3. kvartal		
		1974	1975	1974	1975	
Bankinnskudd	169	54	-7	60	22	-3
Utlån til publikum ¹⁾	2 631	41	110	50	140	281
Utlån til andre sektorer	783	100	23	-5	-136	-92
Andre aktiva	1 819	-28	95	256	267	352
Aktiva i alt²⁾	5 324	166	221	355	291	531
Lån i norske finansinstitusjoner	1 386	105	247	197	103	266
Andre innenlandske lån	2 126	28	-2	-80	172	291
Lån i utlandet	271	2	-22	34	-127	-200
Kapital, fond m.v.	437	8	19	14	56	57
Andre passiva	1 104	23	-21	190	87	117
Passiva i alt	5 324	166	221	355	291	531

1) For avskrivning. 2) Etter avskrivning.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 14. Balanseutdrag for livsforsikringselskaper (Mill. kroner)

	Endringer					Siste 12 mndr. pr. 30/9-75
	Balanse pr. 30/9 1975	3. kvartal		1.-3. kvartal		
		1974	1975	1974	1975	
Aktiva:						
Kassebeholdning og bankinnskudd	214	22	31	37	-16	1
Statsobligasjoner	1 752	-24	6	-7	1	9
Statsgaranterte obligasjoner	79	-10	35	-4	9	27
Andre norske ihendehaverobligasjoner	5 099	160	144	405	536	597
Utlån til publikum	9 018	119	161	495	590	915
Utlån til andre sektorer	222	-105	-60	26	29	31
Andre spesifiserte aktiva	1 113	34	16	57	59	94
Balanseutdrag i alt	17 497	196	333	1 009	1 208	1 674

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 15. Balanseutdrag for skadeforsikringselskaper (Mill. kroner)

	Balanse pr. 30/9 1975	Endringer				Siste 12 mndr. pr. 30/9-75
		3. kvartal		1.-3. kvartal		
		1974	1975	1974	1975	
Kassebeholdning og bankinnskudd	1 029	51	53	175	195	192
Stats- og statsgaranterte obligasjoner	2	-1	0	-1	0	0
Andre norske ihendehaverobligasjoner	109	8	0	3	0	3
Utlån til publikum	1 976	17	-1	170	77	119
Utlån til andre sektorer	422	-36	48	43	119	132
Andre spesifiserte aktiva	1 356	-24	44	-97	45	16
Aktiva i alt	4 894	15	144	293	436	462

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 16. Balanse for statsbanker¹⁾ (Mill. kroner)

	31/12-73	30/11-74	31/12-74	30/6-75	30/9-75	30/11-75
Kassebeholdning og bankinnskudd	401	532	619	784	785	638
Utlån til publikum	28 157	31 408	31 870	34 319	35 510	36 590
Utlån til statsforvaltningen	363	371	379	516	644	886
Andre fordringer på statskassen	582	739	838	989	1 113	1 009
Andre aktiva	453	523	469	424	316	537
Aktiva i alt	29 956	33 573	34 175	37 032	38 368	39 660
Ihendehaverobligasjonslån						
Herav:						
I norske kroner	1 927	2 245	2 340	3 635	3 651	4 021
I utenlandsk valuta	819	806	844	1 256	1 255	1 359
Lån fra statskassen	24 754	27 202	28 132	29 581	30 147	30 676
Andre lån	375	428	386	990	394	425
Aksjekapital, fond m.v.	1 802	1 909	2 084	2 190	2 186	2 182
Andre passiva	279	983	389	380	735	997
Passiva i alt	29 956	33 573	34 175	37 032	38 368	39 660

¹⁾ Eksklusive Postgiro og Postsparebanken.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 17. Balanse for kredittforeninger o.l. (Mill. kroner)

	Balanse pr. 30/9 1975	Endringer				Siste 12 mndr. pr. 30/9-75
		3. kvartal		1.-3. kvartal		
		1974	1975	1974	1975	
Kassebeholdning og bankinnskudd	1 636	-3	718	261	665	690
Utlån til publikum ¹⁾	10 472	236	255	707	1 023	1 490
Herav fra institusjoner som finansierer:						
a) Realkreditt	3 699	56	-208	211	3	210
b) Skip	3 706	52	-341	171	466	515
Andre aktiva	227	22	56	15	2	20
Aktiva i alt²⁾	12 205	255	1 028	983	1 693	2 181
Ihendehaverobligasjonslån	11 189	254	980	991	1 777	2 117
Annen gjeld	142	-16	12	-138	-133	53
Kapital, fond m.v.	874	17	36	130	49	11
Passiva i alt	12 205	255	1 028	983	1 693	2 181

1) For avskrivning. 2) Etter avskrivning.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 18. Nettoemisjoner av norske ihendehaverobligasjoner fordelt på langivere
(Mill.kroner)

	Beholdning av norske ihende- haver- obligasj. pr. 30/9 1975	Endringer				Siste 12 mndr. pr. 30/9-75
		3. kvartal		1.-3. kvartal		
		1974	1975	1974	1975	
Folketrygdfondet	9 414	596	142	1 570	1 438	2 433
Postsparebanken og postgiro	4 723	-36	259	281	186	190
Livsforsikringselskaper	6 930	126	185	394	546	633
Forretningsbanker	9 266	410	778	1 047	1 350	1 468
Sparebanker	7 219	173	140	675	389	481
Norges Bank	2 433	-30	1 654	-84	1 817	1 805
Andre (rest.) ¹⁾	4 884	9	297	50	266	457
I alt ²⁾	44 869	1 248	3 455	3 933	5 992	7 467

1) Omfatter statens oppkjøpte egne obligasjoner.

2) Her satt lik den samlede ihendehaverobligasjonsgjeld i norske kroner.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 19. Kreditt-tilførsel til private og kommuner (Mill. kroner)

	1.—3. kvartal			Budsjett-tall for 1975 fra det reviderte nasjonalbudsj. for 1975	Budsjett-tall for 1975 fra nasjonalbudsj. for 1976
	1974	1975	1975 Sesongkorrigerte tall ¹⁾		
Forretningsbanker	2 607	2 960	2 466	3 500	3 800
Sparebanker	1 572	1 891	1 959	2 800	2 900
Private finansieringsselskaper	50	140	222	300	300
Forsikring	665	671	...	1 300	1 300
Herav:					
Livsforsikring, pensjonsforsikring m.v.	495	590	636	1 100	1 100
Skadeforsikring	170	81	...	200	200
Statsbanker m.v. ²⁾	2 765	3 903	3 898	5 250	5 400
Kredittforeninger o.l.	707	948	1 132	2 700	3 000
Obligasjonsmarkedet	738	874 ³⁾			
Samlet spesifisert kreditt-tilførsel fra innenlandske kilder	9 104	11 387	...	15 850	16 700
Direkte kapitalinngang fra utlandet	4 983	9 387	9 485	9 700	11 800
Herav:					
Rederier	-574	2 201	...	2 900	..
Regulert kapitalinngang til andre private og kommuner	701	1 600	...	3 000	..
Kapitalinngang hovedsakelig til oljevirksomhet	2 789	2 928	...	2 400	..
Andre kortsiktige kapitaltransaksjoner og statistiske feil	2 067	2 658	...	1 400	..
Samlet spesifisert kreditt-tilførsel	14 087	20 774	...	25 550	28 500

1) Ved beregning av sesongfaktorer for private finansieringsselskaper, livsforsikringselskaper og kredittforeninger o.l. er deres samlede utlån lagt til grunn.

2) Inklusive Postgiro, Postsparebanken og Norges Bank.

3) Det er ikke påvist stabil sesong i obligasjonsgjelden til publikum.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Finansdepartementet og Norges Bank.

Tabell 20a. Endringer i publikums likviditet (Mill.kroner)

Likviditetstilførsel (+) Inndragning (-)	1/1-30/11		Siste 3 mndr. pr. 30/11		Siste 12 mndr. pr. 30/11	
	1974	1975	1974	1975	1974	1975
A. Sentralmyndighetenes inntektsoverskudd m.v. ¹⁾ (-)	-5 751	-4 499	-1 344	-740	-4 586	-3 234
B. Sentralmyndighetenes låne-transaksjoner ²⁾	3 872	7 066	1 362	1 314	4 248	7 541
Herav:						
Statsbankenes utlånsøkning	3 251	4 720	1 105	1 570	3 597	5 182
C. Forretnings- og sparebankenes kreditt-tilførsel ³⁾ (+) og inntektsoverskudd (-)	5 422	8 254	1 626	3 090	6 819	10 115
Herav:						
Forretningsbankenes utlånsøkning	2 776	3 836	472	1 696	3 147	3 680
Sparebankenes utlånsøkning	2 042	2 423	643	845	2 337	2 776
D. Økning i skattefrie fonds-avsetninger og banksparing med skattefradrag (-)	-107	70	-69	-50	-453	-301
E. Publikums netto valutasalgs til bankene	1 214	-1 591	-9	-1 676	1 327	-2 225
F. Uspesifisert tilførsel inkl. statistiske feil	32	-1 348	71	-1 345	355	-739
G. Endring i publikums likviditet i alt (A+...+F)	4 682	7 952	1 637	1 093	7 710	11 157
Herav:						
Sedler og mynt	731	980	501	501	1 270	1 584
Innskudd på anfordring	917	939	955	30	2 182	1 674
Ubenyttede kassekreditter og byggelån	660	1 818	437	680	484	2 150
Tidsinnskudd ekskl. banksparing med skattefradrag	2 374	4 215	-256	-118	3 774	5 749
H. Endring i publikums likviditet i prosent av likviditetsmassen	6,7	10,2	2,2	1,3	11,5	14,9

Merk: Publikum er i prinsippet definert som andre innenlandske sektorer enn staten, sosiale trygder og banker.

¹⁾ Omfatter den del av statens overskudd for lånetransaksjoner og statsbankenes inntektsoverskudd som gir innenlandsk likviditetsvirkning, trygdeforvaltningens inntektsoverskudd samt økning i inntekt på skattekonti i banker og Postgiro. Fra anslaget over statens inntektsoverskudd har en, for å komme fram til den innenlandske likviditetsvirkning, korrigeret for statens netto renter og stønader til utlandet. Trygdeforvaltningens inntektsoverskudd er antatt å svare tilnærmet til fondsopplegg i folketrygden (inkl. ufordelte renteinntekter) og økning i Rikstrygdeverkets plasseringer i form av kontolån til statskassen og innskudd på Postgiro. Økning i Folketrygd-

fondet som følge av innlemming av andre trygder er holdt utenfor.

²⁾ Omfatter publikums nettokjøp av stats- og statsbankobligasjoner (-), Folketrygdfondets nettokjøp av §15-obligasjoner (+), statsbankenes utlånsøkning (+), statens spesifiserte utlånsøkning og aksjekjøp (+) og kreditt-tilførsel fra Norges Bank, Postgiro og Postsparebanken (+).

³⁾ Omfatter bankenes nettokjøp av § 15-obligasjoner, økning i utlån og økning i ubenyttede kassekreditter og byggelån.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Norges Bank samt diverse spesialoppgaver.

Tabell 20b. Sammensetningen av publikums likviditet (Mill.kroner)

Beholdningstall ved utgangen av perioden	Sedler og mynt	Innskudd på anfordring ¹⁾	Ubenyttede kasse-kreditter og byggelån	Sum	Tids-innskudd ¹⁾	Publikums likviditet i alt	Endring siste 12 mndr. i publikums likviditet i alt	Belop %
1973 Desember	9 444	12 799	8 901	31 144	39 111	70 255	7 402	11,8
1974 Januar	9 045	12 606	9 525	31 176	39 936	71 112	7 706	12,2
Februar	8 999	13 098	9 347	31 444	40 751	72 195	8 182	12,8
Mars	9 025	11 999	8 889	29 913	40 326	70 239	7 182	11,4
April	8 992	12 617	8 866	30 475	41 059	71 534	6 693	10,3
Mai	9 160	12 181	8 700	30 041	40 519	70 560	6 232	9,7
Juni	9 653	13 426	8 629	31 708	40 879	72 587	6 305	9,5
Juli	9 510	12 988	8 955	31 453	41 192	72 645	5 855	8,8
August	9 674	12 761	9 124	31 559	41 741	73 300	6 429	9,6
September	10 023	12 880	9 026	31 929	41 622	73 551	6 672	10,0
Oktober	10 037	14 140	9 909	34 086	42 154	76 240	8 610	12,7
November	10 175	13 716	9 561	33 452	41 485	74 937	7 710	11,5
Desember	10 779	14 451	9 893	35 123	43 019	78 142	7 887	11,2
1975 Januar	10 547	13 881	9 944	34 372	44 079	78 451	7 339	10,3
Februar	10 519	14 493	9 627	34 639	44 857	79 496	7 301	10,1
Mars	10 519	13 760	9 356	33 635	44 879	78 514	8 275	11,8
April	10 431	14 252	9 644	34 327	44 821	79 148	7 614	10,6
Mai	10 563	14 011	9 528	34 102	44 886	78 988	8 428	11,9
Juni	11 175	16 178	9 690	37 043	45 713	82 756	10 169	14,0
Juli	11 029	15 516	10 799	37 344	46 507	83 851	11 206	15,4
August	11 258	15 360	11 031	37 649	47 352	85 001	11 701	16,0
September	11 548	16 157	10 982	38 687	47 471	86 158	12 607	17,1
Oktober	11 683	16 280	11 511	39 474	48 090	87 564	11 324	14,9
November	11 759	15 390	11 711	38 860	47 234	86 094	11 157	14,9

1) En har korrigert bankstatistikkens tall ved at en under "Andre innenlandske innskott" på anfordring i Postgiro har trukket ut kommunekasserernes skattekonti, staten konti for merverdiavgift og Rikstrygdeverkets konto. Videre har en under "Andre innenlandske innskott" på tid i bankene trukket ut banksporing med skattefradrag og Folketrygdfondets innskudd på termin.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Norges Bank samt diverse spesialoppgaver.

Norges Bank Oslo

	<i>Postadresse</i>	<i>Telefon</i>	<i>Telex</i>
Hovedsetet	Postboks 336 Sentrum, Oslo 1	(02) 41 21 20	11369 nbank n
Valutaavdelingen	Postboks 735 Sentrum, Oslo 1	(02) 41 01 50	11375 nbtdp n

Norges Banks seddel- og myntproduksjon

Norges Banks Seddeltrykkeri	Nedre Slottsgt. 1 b, Oslo 1	(02) 42 70 80	
Den Kongelige Mynt	Postboks 53, 3601 Kongsberg	(034) 31486	

Norges Banks avdelinger

Arendal	Postboks 23, 4801 Arendal	(041) 21555	19760 nba n
Bergen	Postboks 699, 5001 Bergen	(05) 21 37 20	42155 nbber n
Bodo	Postboks 327, 8001 Bodo	(081) 21060	64353 nbbo n
Drammen	Postboks 86, 3001 Drammen	(02) 83 74 91	19790 nbd n
Fredrikstad	Postboks 158, 1601 Fredrikstad	(032) 12786	19820 nbfd n
Gjøvik	Postboks 12, 2801 Gjøvik	(061) 72173	19830 nbjk n
Halden	Postboks 97, 1751 Halden	(031) 84564	19840 nbhdn n
Hamar	Postboks 115, 2301 Hamar	(065) 23018	19860 nbhm n
Hammerfest	Postboks 55, 9601 Hammerfest	(084) 11344	64354 nbhf n
Haugesund	Postboks 233, 5501 Haugesund	(047) 28500	42893 nbhd n
Kristiansand S.	Postboks 204, 4601 Kristiansand S.	(042) 23070	19880 nbch n
Kristiansund N.	Postboks 80, 6501 Kristiansund N.	(073) 72911	55261 nbcs n
Larvik	Postboks 140, 3251 Larvik	(034) 81300	19890 nbl n
Lillehammer	Postboks 208, 2601 Lillehammer	(062) 50045	11834 nbll n
Skien	Postboks 87, 3701 Skien	(035) 27540	18107 nbss n
Stavanger	Postboks 18, 4001 Stavanger	(045) 20000	33047 nbsta n
Tromsø	Postboks 475, 9001 Tromsø	(083) 81624	64141 nbtrm n
Trondheim	Postboks 564, 7001 Trondheim	(075) 28060	55056 nbtrh n
Vardo	Postboks 68, 9951 Vardo	(085) 87621	64355 nbvar n
Ålesund	Postboks 380, 6001 Ålesund	(071) 21710	42894 nbaal n

